

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLmányok szabadalmárkát eszközi mind. államban **Réthy János** nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája, Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház mellett. Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

GERŐ ADOLF cipész-mester. **BUDAPEST,** V., Fűrdő-utca 2. sz. Ajánlja készítményeit **fájós lábakra.**

Viszlatlan esőköpeny, gummi sárcipő és csizmak. Sebészeti műszerek és kötszerek stb., torna- és testedző szerek.

SCHOTTOLA ERNŐ * Gummi és linoleum szőnyegek. Sebészeti, műszaki és pinczegazdászati árjegyzékek kívánatra bérmentve.

FÖLDVÁRY IMRE férfitánc- és fehérnemű-raktára. **BUDAPEST,** IV., Koronaherczeg-utca 11. sz., a posta mellett és VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett. Saját szabászat. — Telefon. — Árjegyzék bérmentve. *Czékem össze nem tévesztendő Földváry J. (Jakab) czéggel.*

„Koronayóra” palota, laktanya, gyári órákat, villanyórákat, legelőnyösebben rendez be **Mayer Károly L.** I. m. állami kézműves, gőz-áruháza Budapest, VII., Kazinczy-u. 3. Képes árjegyzék, költségjegyzék bérmentve.

Gerson Anna asszony **BUDAPEST,** **Andrássy-út 21.** (félelelet).

Eisenschiml és Wachtl Budapest, Váci utca 12. **Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.** Legnagyobb raktár mindenféle fényképezési gépek és készülékek. Alapítva 1856. — Többször kinttette. Árjegyzékek ingyen és bérmentve. **Új! A fotografálás elemei. Ára 2 frt.**

Műfogak egész fogorok beraknak, a foggyökere eltávolítása nélkül. Fogoperációk fájdalom nélkül. Árak mérsékeltek. **Löffler F. specialista,** Budapest, Váci-utca 25., I. emelet.

STOWASSER J. hangszergyára Budapest, II., Lánchíd-u. 5. a ca. és kir. hadsereg szállítója. **Mindenféle hangszerek és alkatrészek.** Igazítások a legpontosabban eszközöltek. **Árjegyzék kívánatra ingyen.**

4. SZÁM. 1895. BUDAPEST, JANUÁR 27. 42. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG | egész évre 8 frt. | félévre — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK | egész évre 5.— | félévre — 2.50 meghatározott viteldj is csatlakoztat.

Fontos minden házi nő és anyáral

A Kathreiner-féle Kneipp-malátá-kávét mindenki legvalóbb, egyetlen természetesen egészséges és egyúttal a használatban legelőnyösebb pótszerek bizonyl a készítés. Magas tudományos és orvosi tekintélyek határozott ajánlják, a nők, gyermekek, gyomor- és idegbetegeknek a rendszeres kávé helyett mint legjobb pótlék rendeltek.

Elővigyázat a vételnél! Csak a fehér eredeti csomagokat kerjük és fogadjuk el a következő névvel:

Mindenütt **Kathreiner.** Egy fél kilo kapható. **25 krajczár.**

PSERHOFER J.-féle gyógyszertár Bécsben, I. kerület, Singerstrasse 15. szám alatti „zum goldenen Reichsapfel”

vértisztító labdaccai

melyeket azelőtt „Egyetemes labdacok”-nak neveztek jogosan megérdemlik ez utóbbi nevet, mivel ezek a labdacok nagyon sok betegségben használhatók kitűnő hatással. Ezek a labdacok sok évtized óta vannak általánosan elterjedve és kevés olyan család van, mely egy kis készletet ne tartana otthon ebből a kitűnő házi-szerből. Számos orvos ajánlja ezeket a lablacokat házi szerként különösen ama bajok ellen, melyek rossz emésztés és székrekedés által támadnak, u. m.: epikeritózis, zavaros máj, bélgöngyöcsög, felújítások, az agybanvaló vértörlések, aranyér eseteiben stb. Vértisztító tulajdonságuknál fogva különös jó hatással vérszegénységben és az ebből eredő betegségekben: sápadtságban, ideges fejfájásban stb. A vértisztító labdacok hatása enyhe, fájdalmat nem okoznak és így a leggyöngyebb betegek és gyermekek is bizvást bevehetik.

Ezen vértisztító labdacok több mint 100 év óta tisztá és hamisítatlan minőségben kaphatók az „arany birodalmi almához” ezimzett gyógyszerárban Bécsben Singerstrasse 15. szám a., és egy 15 szem labdacot tartalmazó doboz (skatulya) ára 21 kr. o. 6. Egy csomag, melyben 6 doboz van, 1 frt 5 krba kerül; bérmentesen utánvételi küldéssel 1 frt 10 kr. Egy csomagnál kevesebb nem küldetik el.

Az összeg előleges beutalásánál (mi legjobban postautalvánnyal eszközölhetik) bérmentesen küldéssel együtt: 1 csomag 1 frt 25 kr., 2 csomag 2 frt 30 kr., 3 csomag 3 frt 35 kr., 4 csomag 4 frt 40 kr., 5 csomag 5 forint 30 kr. és 10 csomag 9 frt 30 krba kerül. — Ezenkívül még mindenféle megbízások elfogadotnak a leggyorsabban és legelőnyösebben teljesítettek az „arany birodalmi almához” ezimzett gyógyszerárban: Bécs, Singerstrasse 15. sz. a.

Csak azon labdacok valódiak, melyeknek használati utasítása J. Pserhofer aláírásával van ellátva és ezen aláírás minden doboz belsejében vörös színben van nyomtatva. Raktár Budapest, Török József gyógyszerárban, Király-utca 12. sz. a. 5962

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A POLGÁRI TÖRVÉNYKEZÉSI RENDTARTÁS MAI ÉRVÉNYÉBEN.

A perrendtartási törvények (1868: LIV., 1881: LIX., 1893: XVIII. és 1893: XIX. törvények) szerves összefüggésben.

Rendes és sommás eljárás.

Eljárás a fizetési meghagyásoknál.

Egybeállította a felvilágosító jegyzetekkel ellátta **Dr. FRANK SALA.**

Ára vászonkötésben 1 forint 50 kr.

Klősz György fényképezési és műszaki műintézete, (előbb Kossuth Lajos utca 18.)

November hó 15-ikétől fogva **Városligeti fasor 49. sz. a.** (saját házában) van.

☛ Villamos vasuti megálló-hely a ház előtt. ☛

A főváros legszebb látványossága (az Andrássy-út végén)

Feszty Árpád óriási körképe: **a magyarok bejövetele.**

Ez a kép három évig készült, s a magyar festőművészet legnagyobb alkotása. Egy 1800 cm méternyi e ezébra szőtt vásznon s a hozzá épített kör-alaku palotában a magyaroknak a volézi völgybe való beérkezését tünteti fel.

A kép szembevetülő részei:

1. Árpád és a vezérek.
2. A harc a szláv had maradvékával.
3. Latorez és a fogoly szlávok.
4. A fejedelem-asszony és a magyar nők bevonulása az ökrös szekereken. Előttük a pogány oltár a rajta haldokló szláv pappal. — 5. A nőrablás.
6. A pogány magyarok fehérülő-áldozata. A táltos, a kádár, táncos leányok, bonczok, igriczek és dobosok csoportja.
7. Sátorverő magyarság.

A háttérben a beregi rónaság, Lovácska, a munkácsi várhegy, a Latorez-folyó, az Istenhegy, Pálhegy, Szarkahegy stb. mérföldekre terjedő meszeségben látható.

Látható délelőtti 9 órától esti 9 óráig. Este villamvilágításnál. **Belépő díj 50 krajczár.**

Egy jó karban levő **«Robey»-féle 8 lóerejű és egy «Umrath és társa»-féle 7 lóerejű «gőzgép» eladó.**

Bunévác István gézmalom-tulajdonos, Mesztegyne.

Hirdetések elfogadotnak a kiadó-hivatalban, Budapest, IV., egyetem-utca 4. sz. a.

Ellinger Ede fényképe után. **BÁRÓ JÓSIKA SAMU, Ő FELSÉGE SZEMÉLYE KÖRÜLI MINISZTER.**

Bárány János fényképe után. **BÁRÓ RADVÁNSZKY BÉLA, AZ ÚJ KORONAŐR.**

család radványi levéltára gazdagította irodalmunkat, s a Történelmi Társulatnak Radványba tett e nagy eredményű kirándulásán a mai koronaőr is élénk tevékenységet fejtett ki.

A radványi és saji-kazai Radvánszky család egyike hazánk legterjedtebb magyar családai, amely a nemzet érdekeinek s a protestáns vallás szabadságának védelmét századokon keresztül főfeladatának tekinté. Első őse a XII. század végén s a következők elején szerepel; egy másik őse pedig a XVII. század politikai és vallási küzdelmeiben tűnik ki s hűségért vérével adózik. Karaffa, a szörnyeteg, kintpadra huzolja Radvánszky Györgyöt, mert azzal gyanúsítja, hogy Thokolyt titkon pénzzel és étellel segíti. S bár a kínok sulya alatt elvérzik, mind ez nem tartóztatja vissza a szivtelen tábornokot, hogy a vértanú holt tetemeit négy részre ne vágassa a vesztőhelyen. Ennek a fia, János, II. Rákóczi Ferencnek kinstartója — de a szatmári béke után hűséget esküszik III. Károly királynak. Innen kezdve a Radvánszky család egyenes ágon származik le egészen napjainkig s folyvást ott találjuk tagjait a politikai főméltóságok viselői között.

Az új koronaőr 1849 márczius 1-én született Sajó-Kazán. Apja Radvánszky Albert, anyja bárczai Bárczy Karolin volt. A szülők hét gyermekkel áldotta meg az Isten, a kik közül nagyobb szerepet csak Géza és Béla vittek. Emaz budapesti református főiskolában végezte tanulmányait, a hol a történelmet Thaly Kálmán lelkes előadásai még inkább megkedveltették vele. Tanulmányai befejeztével nagyobb külföldi utakat léve, Sajó-Kazán, ősi birtokán és szülőhelyén települt meg s idejének nagyrészt tudományos foglalkozással, tanulmányozással tölté. A politikai élet nem vonta el őt e foglalkozástól, sőt csak éleszette kedvét s harmincz éves korában egy három kötetes szép munkával, «A magyar család-élet és háztartás a XVI. és XVII. században» cíművel lépett a magyar történetírók közé, a miért a Magyar Tudományos Akadémia még ugyanazon évben, 1879-ben, sietett őt tagjául választani. Ez irányú működését tovább folytatván, 1888-ban megindította a «Házi történelmünk emlékei» című négy osztályra osztott kiadását, a melyből eddig két kötet jutott nyilvánosságra, az egyik «A háztartás és számadási könyvek», a másik pedig «Régi magyar szakácskönyvek» czímmel. Az Akadémia újra és újra kifejezte Radvánszky-nak e működése iránti méltánylatát, midőn 1887-ben tiszteleti, 1891-ben pedig igazgatósági tagjává választotta, a ki több más tudományos társulatnak is egyik oszlopos tagja lön.

Radvánszky úgy a fentebb említett műveiben, mint kisebb értekezéseiben, a melyeket a «Századok»-ban, «Turul»-ban és «Archaeologiai Értesítő»-ben közölt, egyaránt hű maradt eredeti irányához. A nemzet múltját, hogy úgy mondjuk, köznapi életében mutatja be, így hozván közelebb hozzánk őseinket, a kiknek ruházatát, lakását, táplálkozását, szórakozásait, kedvteléseit részint adatokban, részint kidolgozott értekezésekben ismerteti. A politikai, vallási és irodalmi eszmék küzdelme sok kiváló művelőt talált nálunk e században: de kevés tudósnak jutott eszébe, hogy a régi magyaroknak otthoni, házi, mindennapi életét tárja föl az utókor előtt. Pedig ez irány, ha nem családunk, szükséges következménye a reális felfogásnak, a mely a humánus tudományokban s még a költészetben is mind nagyobb tért hódít s mind szorosabban illeszkedik mostani korunk általános szelleméhez. Radvánszky történetírói működését e szempontból tekintve, kétszeresen méltányolnunk kell mind feldolgozott munkáit, mind adat-közleményeit.

Az erre való hivatottságon kívül tudományos

működésében s az elért szép eredményben segítségére volt Radvánszky-nak a főúri családokkal való nagy összeköttetése is, és ennek köszönhető, hogy oly főúri levéltárak is megnyíltak előtte, a melyekbe más tudós nem könnyen juthatott volna. De ennek köszönhető egyszerűsége is, hogy a Genealogiai és Heraldikai Társaságot 1883—1884-ben megalapította, szervezte és felvirágoztatta, egymás után nyervén meg alapító tagokul a főúrak leg többjét. A tudományos mozgalmakban való e komoly részvétel annál nagyobb érdemül tekintjük, minél kevesebb hasonló példát látunk a magyar főúraknál.

Radvánszky Béla korán kezdte ugyan történetírói működését, de kitüntetés még sem ezen a réven érte először. Mint aranykulcsos híve a királynak, az 1875. október 3-án Eisenerzben (Stiria) kelt oklevél értelmében ő és bátyja megkapták a magyar bárói méltóságot, a mi e régi, ős nemesi család érdemeinek is kitüntetésül vehető.

A sors kedvezése magánéletében sem maradt el. 1885 ápril 18-án lépett házasságra Tisza Paulával, Tisza Kálmán leányával, a kivel boldog családi életet él. A szerető hitves és két kedves gyermek ragaszkodása mintegy beanyozza családi életét s új kedvet önt a tudós főúrra, hogy annál több kitartással éljen hivatalának. A saji-kazai kastélyban minden a kitűnő vadászra, a kiváló történettudósra, a boldog férjre és családapára mutat. Különösen nagybecsű a könyv- és levéltár, a melyeket jobbadán maga Radvánszky gyűjtött és rendezett; az oklevelek közül ő maga számosat másolt s tett közzé említett kiadványaiban, a melyeknek kiegészítésén és folytatásán most is dolgozik.

Hiszszük, hogy az új méltóság, mely a legnagyobb kitüntetések egyike, nem teszi őt hűtlenné a magyar történettudományhoz, a melynek érdekét mindig szíven hordozta. —y—s.

BÁRÓ JÓSIKA SAMU,

Ő FELSÉGE SZEMÉLYE KÖRÜLI MINISZTER.

A mint b. Bánffy Dezső a kormány-alakításra megbízást kapott, báró Jósika Samu az első egyike volt, a kik a leendő miniszterium tagjaiul kizemeltettek, azonnal mostani fontos állásának betöltésére jelöltetvén ki; és a körülmények mégis úgy alakultak, hogy az ő kinevezetése pár nappal később történt meg, mint társaié, kik közül báró Fejérváry honvédelmi miniszter bizott meg ideiglenesen az Ő Felsége személye körüli miniszterium vezetésével is. E ideiglenesség megkezdésére azonban ideje sem jutott a honvédelmi miniszternek, mert az első jelölt csakugyan elfogadta a neki följárólott tárczát, melynek vezetésére haladéktalanul ki is neveztetett.

Báró Jósika Samu erdélyi származású főnemes. 1838 aug. 23-án született Salzburchban, hol szülei, báró Jósika Lajos és Bethlen Adél grófnő, akkor időztek. 'Alsőbb iskoláit Nagy-Szebenben, majd Párisban és Stonghurstban (Anglia) végezte; aztán pedig jogi tudományokat hallgatott Pozsonyban, majd Kolozsvárt. Tanulmányai végeztével eleintén gazdálkodott, de e mellett egyre élénkebb részt vett a megyei közéletben. 1870-ben hunyadmegyei, 1872-ben pedig kolozs megyei tiszteletbeli főjegyzővé lett, de ez utóbbi állásában csak pár hónapig működött. Az utolsó húsz év alatt sürűn találkoznunk nevével különösen az erdélyi részű politikai, gazdasági és egyházi élet mozgalmában. 1879-ben az erdélyi gazdasági egyesület másod-elnökévé választotta. 1885-ben Kolozs megye és Kolozsvár

sz. kir. város főispánjává nevezetett ki, majd ugyanazon év szeptemberében az erdélyi részű katolikus status igazgató tanácsának alelnökévé választott; ugyancsak ő lett a kath. status rendes évi közgyűlésének világi elnöke. 1888-ban főispáni állásáról lemondott, majd a most folyó országgyűlésre a kolozsi választókerület szabadelvű párti programmal képviselőjévé választotta. A képviselőházban a közgazgatási bizottság tagjává lett. 1893-ban a belügyminiszterium egyik államtitkárává hivatván meg, képviselői állásáról lemondott. De az államtitkári hivatalt sem sokáig viselte, mert az egyházpolitikai törvényjavaslatok tárgyalása alkalmával lemondott, de e javaslatokat, mint a főrendiház tagja, megszavazta. Ezen szabadelvű tetteért támadások érték némely hífelei részéről, különösen a statusgyűlésen. Ő azonban megingathatatlanul helyt állt elvei mellett továbbra is. A mult évet úgy családjáról, valamint a magyar irodalomra nézve is emlékeztetéssel tette azzal a kegyelettel eljárásával, hogy neje, báró Jósika Júlia nagytatyjának, báró Jósika Miklós nagy regényírónak és nejének, báró Podmaniczky Juliának földi maradványait egész csöndben haza hozatta a drezdai temetőből, hol addig nyugodtak, s méltó módon a kolozsvári sírkertben takarították el.

Báró Jósika Samu igen kiváló és előkelő tulajdonokat örökölt atyjától, ki a maga korában híres sport-férfi volt s Erdély első gentlemanjének tartott. Finom modorú volt s nagy műveltségű volt épen olyan kedvelt, mint tisztelt tagja a főúri társaságoknak. Az udvarnál is nagy kegyben áll. A zajos feltűnést nem kedveli s nem keresi, sőt a közéletben inkább hallgatag, szűkszavú, mint élénk szereplő. A király oldala melletti miniszteri székben volt államtitkár-társát, gr. Andrássy Gyulát váltja föl.

MICKIEVICZ ADÁM SZONETTJEIBŐL.

Lengyelből fordította Béri Gyula.

Bagesziseráj éjjele.

A mecsetből* im hazatérnek épen Csoporthan a hívők; halkán remeg A műedzinek hangja; közeleg A sápadó hold ezüst köntöcsében.

A csillagok kigyúlnak a nagy égen; Itt-ott magányos fellek ferlegek; A menny tükre'n lassan keringenek, Mint úszó hatyúk esendes tó vizében.

Mecset körül merengő cipruságak, S amott hegyóriások, büszke árnyak, Az éjszakába ijesztőn merednek.

S tovább, határán a nagy végtelenség, A járt utat kerülve, vak sötétbe*, Vágtat a beduin, a pusztá réme.

A három sirjai.

Mirza, a zarándoknak.

A szerelem kertjében nyílt virágok, — Allah akarta — most itt nyugszanak. Gyönyörre termett mennyi szép alak, Kiket hitetlen szem soha se látott.

Turbános sarkok, az örök álmat Jelezve, fedik a sirhantokat. Elszórvá itt-ott vadvirág fakad, S a többi siron gyaur neveket látok.

Keletnek gyöngyei! Szentélyetekbe Pogány hitetlen nem lépett soha, S megvéde arcotoknak fátyola.

S im megjelen most, általam vezetve, — Allah bocsássa meg! — egy idegen. De hisz könnyezni látta őt szemem . . .

* Ötször napjában hangzik a mecsetek erkélyeiről a műedzinek kellemes, szíves szölgő éneke, mely a muzulmán hívőket imára inti.

Alusta reggel.*

A tájék zengi a reg himnuszát, A homályból a színek már kiválnak, Mint olvasóján a nagy kalifának Előttin egyenként rubint, granát.

A nap a rétre önti harmatát, Pazar színi kelyhen csodás virágnak Remegnek a tündöklő lepkeszárnyak És kergetik a méhek gyors hadát.

A tenger tombol és vadul forogva A csupasz sziklafalra ront heve, Tajtékja fénylik, mint tigris szeme.

Majd ott tovább, szeliden, megnyugodva, Az induló hajót ringatja szépen S az uszó hatyu tükörzik vizében.

A zarándok.

A merre látok, szép, csodás vidékek, Virágos tájak fényes ég alatt, S a szivem itt mégis hideg marad, És oda messze, visszazsill felétek.

Lengyel hazám, mily édes látni téged, A vad erdőt, hol friss forrás fakad, Hallgatni ott a litván dalokat! . . . Üresek itt a tájak, bármi szépek!

Honvigyám, oh mért tépd szivemet? Mért vágylak látni, oh, én szép szerelemem, Kit már a gyermekkorban megszerettem!

Honon virágit elmondják neked, Hogy itt a távolban is égők értek. Gondolsz-e rám s beszédöket megérted?

A LELKIISMERET.

(Vége.)

Elbeszélés. Irtá Könyves Tóth Kálmán.

Egy pillanat alatt egész világ szakadt a szegény pénztárnokra. A gróf gyanus ezreséhez valami gyilkosság tapad . . . és ő, a teljesen ártatlan fog azért bűnhődni, mert ha netalán sikerülne is magát a vád alól kitisztázni, azt nem tagadhatja el, hogy a bankjegyet nem törvényes és szabados úton sajátította el. Beszűlelte oda vesztett örökre! Családjával együtt koldusbotra jutott. Csak egy módja van a szabadulásnak, az t. i., ha azt az átkos bankjegyet megsemmisítheti, szétépheti.

Ott feküdt a véres bankjegy a gyógyszerész előtt. Ösztönszerűleg odakapott, de az a kegyetlen ember vigyázatos volt. Előbb rátette a kezét, sőtakkorára segédét is beakasztotta. Szegény pénztárnok eszeveszetten rohant ki, s mint valami örvöngő sietett egy boltba, hogy revolvert vásároljon. Haza nem mert menni. Neki szakítani kellett az étellel. Leszámolt a becsülettel. Családját majd megsegíti az Isten, ha már őt a kísértő veszedelembé döntötte. Sietett, de a mint a boltajtóhoz ért, akkorára két markos rendőrtette rá a kezét. Fuldokolva kiáltotta: «Kegyelem! segítség!»

— Az istenért, pénztárnok ur! ébredjen föl, ugyan rossz álma lehetett, — szólt a napi biztos, — színté beleszápadt. Lássá, jobb lett volna hazamennie.

Ványi Sándor a szemeit dörzsölte s akadozatosan kérdezte: — Hát csakugyan álmodtam? Iszonyatos álom! de jó, hogy felébresztettek az urak. Ezer-szer köszönöm. Nem aludtam az egész éjjel; begett feleségem ágya előtt virasztottam s azt álmodtam, hogy kiterítették.

S most már csakugyan vette a kalapját, miközben a lépcsőn lefelé haladt, könnyült szívevel gondolkodott:

— Soha sem hittem az álmokban, de most már hiszek s halát adok Istennek ezért a reám bocsátott álomért. A lelkiismeret szólalt meg bennem. Álmodom föltárta azt a világot, mely

* Alusta a krimi félsziget leghíresebb városkájá; szélétől védett helyen, enyhe fekvésű. Kedvező kiránduló és nyaralóhely; árnyas diófaligetei híresek.

reám várt volna a rettentő rémképeivel, látományával.

Nem sietett hazafelé, holott azóta várhatták. Tudta, hogy a gróf hol lakik. Ha nem lesz otthon, fölkeresi, a mig meg nem találja.

De annak az ezres bankjegynem nem szabad égetnie az ő tiszta lelkiismeretét. Azzal menti magát, hogy a gróft nem akarta a többi urak előtt kompromittálni, sem annak valamelyik tisztviselőjét rossz hírbe keverni.

A gróft csakugyan nem találta otthon. A futtatáson volt. Inasa azt mondta, hogy négy órakor jön haza. Sándor az utczára ment. Ott járt-kelt. Elment most már éhben a gyógyszerész elé. A gyógyszerész künn állott, jó napot kívántak egymásnak.

— Nem is képzeli gyógyszerész úr, — szólt Sándor, melegen szoritva meg annak jobbát, — hogy mily nagy jót tett velem, majd egyszer talán elbeszéltem.

— Talán használt kedves nejének az orvoság? Örülnek rajta.

— Használt ám nekem is, — viszonzá mosolygva, — az Isten áldja meg érte!

Négy órakor ismét a grófnál volt. Nem kellett soká várakoznia. A gróf egy kissé megütődött, a mint a pénztárnok belépett a szobájába.

— Talán csak ninesen valami baj? kérdezte.

— De épen, méltóságos uram, — viszonzá Sándor, — a pénz nem lett jól elszámolva.

— Az lehetetlen! — pattant föl mérgesen Somlyay. — Uram! ön még kételkedni mer!

— Gróf úr, — szólt nyiltan a pénztárnok, — egy ezressel többet adott, a melyet ime vissza is hoztam . . . tessék, itt van.

S azzal kivonva zsebéből a finom papírba göngyölt ezrest, átnyújtotta a grófnak, ki meglepetve kérdezte:

— Csaknem hihetetlen, — mondá — igaz, hogy én nem számoltam meg, titkárom adta át, de neki is úgy küldték postán. Hihetőleg egyik gazdasági intézőm tévesztette el a számítást.

— Még pedig azt is tudom, hogy miként, — válaszolt Ványi Sándor — a mint a százasokat, ötveneseket csomagolták, az intéző úr újja a szalag mézgájától ragadós lett s a tizenegyedik ezres úgy tapadhatott a tiz ezres bankjegyhez.

E pillanatban a szolgálja jelentette, hogy távirat érkezett Somlyafalváról.

A táviratot átnyújtotta a pénztárnoknak, ki azt olvasta: «A pénztárvizsgálat alkalmával ezerforint hiány találtott; a pénztárnokot a főintéző letartóztatta. Értesítjük erről méltóságodat. Az intézőség.»

Rögtön ezt távirta vissza: «Pénztárnok ártatlan. Minden rendben van. Aztán az inast elküldvén, a még mindig előtte álló Ványihoz ment; megfogta annak mind a két kezét:

— Pénztárnok ur! ön egy becsületes embernek az életét mentette meg. Az az én öreg tisztviselőm, ki egyúttal uradalmi intéző is, honvéd volt. Atyámmal együtt szolgált. Soha homály nem érintette jellemét. Ez a gyanyu megölte volna. Szegény öreg . . . szemem gyöngyöngülték, kezei egy kissé reszketnek. Ez év végén ugyis nyugalmába lép. És családja . . . két katona tiszt fia van, nem bírták volna elviselni a szégyent! Igazán mondom, ritkán került még elem oly becsületes ember, mint ön. Ezer közül egy. Köszönöm, ismétlem köszönöm.

— Csak keltelességet teljesítettem, gróf úr, — szólt Sándor s aztán sohajtva, mintegy önkénytelenül tette hozzá, — megmentettem egy családot s megrontottam egy másikat.

— Hogyan értem ezt? — kérdezte a gróf.

— Ha már kicsuszott ez a megjegyzés az ajkamon, — magyarázta ki magát a pénztárnok, — mindenről fel kell világosítanom méltóságodat,

s talán előbbi nézete a becsületességem felől eloszlik, de hiszem, még sem kárhoztat el. Ember vagyok én is, tévedtem, és helyre is hoztam tévedésemet. Hallgasson ki a gróf. Legyen bíráim, de jól esik lelkenek, ha mindent őszintén elmondok; mindjárt megkönyebbül esordultig telt szivem, mint a bűnösé, ha megvallja bűnét.

A gróf kezével intett, hogy üljön le. Ványi Sándor helyet foglalt s a legapróbb részletig elmondta sajátos történetét. Lerajzolta az ingadozást . . . azt a rettentő pillanatot, midőn családja jobblétének előmozdításáért a lejtőre lépett, aztán azt az életmód álmot beszélté a szörörszóra úgy, a mint az felizgott agyában született. S bevégezvén beszédét, így szólt:

— Most úgy állok a gróf előtt, mint a bűnét töredelmesen bevallott gonosztevő, a kit valami közbejött véletlen akadály gátolt meg gonosz szándéka végrehajtásában. Megkönyebbülve érzem magamat, de nem akartam, nem tudtam volna elhordozni szivemen azt a terhet s mint egyenes jellemű egén, nem szerettem volna állszinben tündökölni.

A gróf perezől-perezze növekvő érdekléssel hallgatott. Nem akadt még ilyen emberre, a ki épen azért, mert nagyon becsületes, a becsületességet magáról elhárítsa s szándékosan rossz hirbe keverje magát. Pedig alájában véve csakugyan ártatlan, sőt hősies önfeláldozást tanusít.

— Ifjú barátom! kezdé aztán, ha az imént azt mondtam, hogy ezer közül egy akad olyan becsületes ember, mint ön, most tovább megyek s azt állítom, hogy tizezer közül válik egy olyan igaz, mint ön. Dehogy itélem el, dehogy, sőt annál többre becsülöm. De ennek kijelentésével nem elégszem meg. Én önt meg akarom nyerni magamnak. Hallotta, hogy öreg pénztárnokom önkéntesen nyugalmába öhajjt vonulni. Ha elfogadja ez állást, helyére önt nevezem ki. Látja iróasztalomon azokat az iratesomagokat. Egytől-egyig pályázatok, kérvények ez állásért. És, a mi ömre nézve előnyös, szépségségi birtokom lakhatik, közel a nyenyésekben gazdag feketehegyi fűrdőház. Alig egy órányi járásra e fűrdőtől. Én lelkemből örvendek, hogy ily hű emberre találtam . . . Ne is halálkódjek, ér tartom nyereségnek, ha ön vezetheti szeszégi birtokom kezelését. Egy kevés gyakorló ág, s belejön a gazdasági ügyek vezetésébe. Haogy orvosa tanácsát mindjárt foganatosíthassa: hivatalát mindjárt átveheti. Eddigi hivataloskodása éveit a nyugdíjba beszámítom. Nos, Ványi úr, áll az alku? Hallottam önről, hogy évi fizetése a banknál ezerötszáz forint. Nálam kétezer frt, szabad lakás és helyes gazdálkodás mellett némi osztalék. Válaszolja, kérem.

De a pénztárnok nem tudott válaszolni. Szíve most volt igazán telve. Szemeiből forró könny esordult ki s áztatták halvány, kimerült orozáját. Ugyan ki számított volna ily eredményre ily előzmények után. Oh! boldog álom, oly csodás álom, a mit szeméire, lelkére bocsátott és hintett a gondviselés áldó keze. Ő, a csaló minő nagy jutalomban részesült. Meg van mentve az életnek felesége és családja!

Kevés vártatva fölkel a székről s a grófnak kezét akart csókolni, a mit ez nagynehezen tudott megakadályozni.

— Én tartozom önnek köszönettel, — mondá szeliden, — mert egy gyanúsított hű hivatalnokomat mentette meg s ezenkívül alkalmat nyújtott nekem arra is, hogy jót tehessek. Adja be lemondását a banknál s jövő héten indulhat beteges családjával a Szepességre. Mindenről intézkedem.

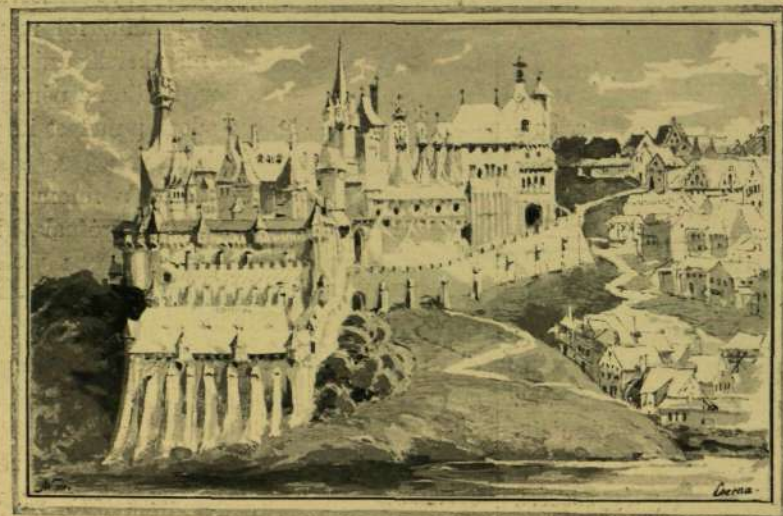
Örömtől sugárzó arccal sietett haza Ványi Sándor. Minő váratlan fordulat állott be az ő sorsában. Ott állott már a lejtő szélén, s ime a

Cserna Károly rajza a lepoglával falfestmény után.
Corvin János

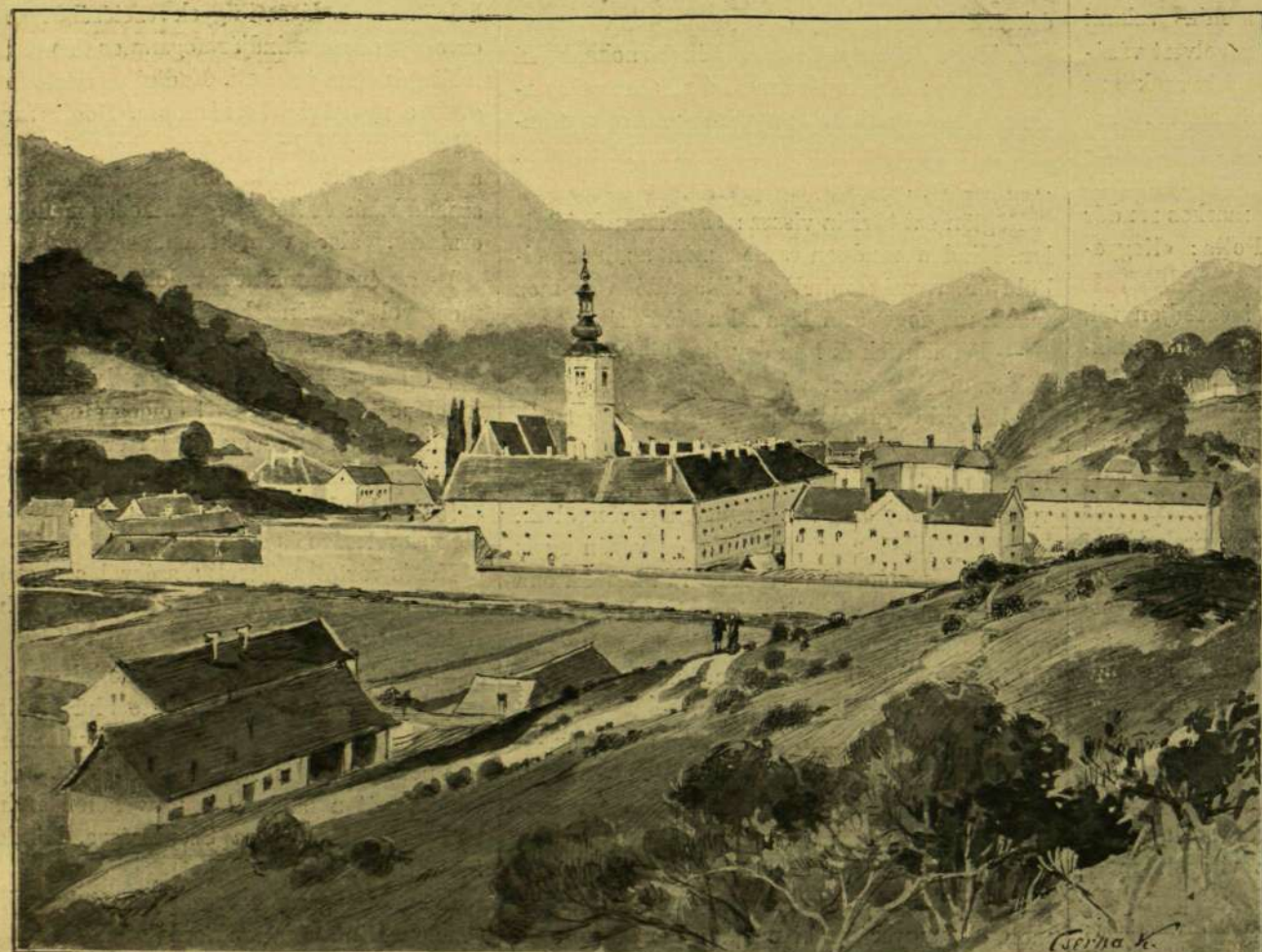
Frangepán Beatrix.

Buda vára a XV. században.

Joannes Corvinus
Rex Hungarorum

Corvin János névalírása.

Lepoglava.

Cserna Károly rajza.

János.

Matejko rajza.

Corvin János sírelméke.

Corvin János gyűrűs pecsétje.

Beatrix királyné érme.

Cesare Borgia arcképe.

Az igazság istenasszonya.
(Egy bécsi Corvin-codexből.)

Blanka Mária.

Ambrogio de Predis festménye.

A pesti Nagyasszony-templom.

Dőre Tivadar rajza.

A Rákos mezeje.

Dőre Tivadar rajza.

tündér-álmok karjai ragadták ki onnan. Az a szövevényes fátolykéj mentette meg, a mely a mint az ember fölébred, eltűnik gyorsan, hirtelen. Kimagyarázhatlan a véletlenség titkos útja. Gyakran egy hajszálon függ sorsunk jó vagy kedvezőtlen iránya. Az egyik ember elmerül, míg a másikra nézve ugyanaz a hajszál mentő horgonyná változik.

Ez egyszerű történetben az a legérdekesebb, hogy ez nem az író képzeletének álma, de csaknem szóról-szóra így történt. Ott a fürdőben, a fenyvesek hűs árnya alatt beszélt az elölttem az uradalmi főintéző, míg viruló szép neje két kedves gyermek társaságában játszadozott.

— Magam is álomképnek tartanám az egészet, — zárta be elbeszélését Ványi Sándor, — ha abban én s családom nem volnánk a szereplők. Higgye el nekem, hogy gyakran a való élet ügyesebb beszédeket ír, mint a leghivatottabb író, s bőlebb tanácsokat osztogat, mint a leg tudósabb erkölcsstanár.

HUNYADI CORVIN JÁNOS.

Hazai történelmünk egyik szorgalmas és szép készülségi munkása, Schönher Gyula, a Szilágyi Sándor szerkesztésében évről-évre megjelenő „Magyar Történelmi Életrajzok” című válogatott folyó X-ik évfolyamában egy vaskos kötetben megírta Mátyás királyfiának, Hunyadi Corvin Jánosnak életét és történelmi szereplését. A nagy forráskutatások alapján készült terjedelmes életrajz történelmünk egyik elfeledett alakját, az utolsó Hunyadit, teljesen új világításban mutatja be, s úgy tárgyalja, mint földolgozásánál fogva kiváló helyet foglal el történelmi irodalmunk legújabb termékei között. Méltónak tartjuk tehát, hogy e figyelemre érdemes tanulmányt fővonalaiban megismertessük olvasóinkkal, bemutatva egyúttal a díszes kötetben közzétett s szintén történelmi becsű illusztrációk közül néhány érdekesebbet.

Mátyás király egyetlen fia 1473. április 2-án Budán született. Anyjáról csak annyit tudunk, hogy Borbálynak hívták, a hagyomány szerint boroszlói nő volt, kivel Mátyás valószínűleg 1469-ben ismerkedett meg, mikor a nyár egy részét Boroszlóban töltötte. Az ismeretség tartós szerelmi viszonyná fejlődött ki, s az ismeretlen sziléziai leány a budai várakba is követte a hatalmas magyar királyt.

Mátyásnak, mint tudjuk, nem voltak törvényes maradékai. Érthető tehát öröme, melylyel Borbála fia nak születését fogadta. Az új született Hunyadi Jánosnak, a nagy hadvezérnek a nevét kapta a keresztségben, s a király megtoldta azt a Corvinus (Hollós) névvel, saját kedvenc melléknevével, melyben a családi cimzer hollójának kapcsán a római származás hagyománya nyert kifejezést. Mindez, a kora gyermekiségében neki adományozott lipői hercegi és hunyadi grófi címekkel együtt biznyságot tett az atya abbéli szándékáról, hogy gyermekét házának családfájába fűveszi s benne a Hunyadi névhez méltó férfit nevelje nemzete számára.

A sors kegyetlen játékot űzött Mátyással, midőn a törvénytelen viszonyt részesítette a törvényes házasságaitól megtagadott áldásban s e

viszony szülőltéhez kötötte dinasztikus vágyai teljesülésének egyedüli reményét. Mert e reményesség megvalósulása elé óriási akadályokat gördített a gyermek származásának homálya, mely őt a szigorú gondolkodásnak elött méltatlanná tette a szent királyok koronájának viselésére. Mátyás mesteri módon igyekezett ez akadályokat a gyermek útjából elhárítani. Gondos nevelésben részesítette; fejedelmi jószág-adományokkal halmozta el, Sziléziában hercegségeket szerzett számára, s fokonként, majdnem észrevétlenül emelte föl a királyi herceget megillető helyre. Uralkodó házból kerestett számára nőt, s családi politikájának legnagyobb diadálát űlte, midőn kancellárja, Filipecz János váradi püspök, 1487. november 25-én Milanóban Sforza Blanka Mária hercegnőt, a milánói herceg nővérét az akkor 15 éves ifjú számára eljegyezte. A kitűzött czél felé való szakadatlan törekvés már-már sikert aratott; Corvin János a trónörökös szerepét vitte a király oldala mellett, s a nemzeti akarat képviselői hallgatagon elfogadták a király által teremtett helyzetet. Egyetlen oldalról talál ellenállásra, a honnan legkevésbé várta volna. Beatrix királyné annyira ellenkezett Corvin Jánosnak a trónra való jelölését, hogy a hatalmas király minden akaratát megtagadta nevének makacsán. Életének utolsó éveiben a trónörökös rendezése foglalkoztatja összes tevékenységét. Beatrixnak múlik, hogy az egyetlen lépést, mely e kérdés biztos megoldására vezet, nem teheti meg, Corvin János nem választathatja meg életében utódját, félrendszabályokkal kénytelen megelégedni, s fia sorsának biztosítása nélkül száll sírjába.

Corvin János 18 éves volt, mikor atyját, egyetlen támaszát elvesztette. A végzet, mely királyi koronát ígért neki, most arra kényszerítte, hogy ifjú erejének elégtelenségével induljon harcra a megígért örökségért. Nem ő volt a hibás, hanem az őt környező társadalom, hogy a csatát elvesztette. A küzdelem lefolyását ismerjük a történelemből. Míg a királyi ifjú korának egész naivságával bizik nemzetének atyja iránti halálijában: az új férjre vágó Beatrix cselszövényei megbontják az összhangot a nemzeti élet tényezői között, s egy idealista főpapnak, Filipecz Jánosnak, Ulászló cseh király mellett való pártfogalása megadja a módot Corvin János jelöltiségének megbuktatására. Rákos mezéjén, a köznemesség sorában Mátyás fiának hívei voltak többségben, de a pesti Nagy-Boldogasszony-templomban összegyűlt főrendek ravasz hitegetéssel távozásra bírták őket, s mikor maguk maradtak, a tapasztalatlan ifjút levették a lábáról s elfogadták vele a trónról való lemondásért kínált árt: a bosnyák királyságot és Szlavónia fejedelemségét. Az engedékenységében kijátszott

királyi váratlan támogatásra találva Ujlaki Lőrincz és társai csatlakozásában, a másik végletbe csapott át: fegyveres ellenállásra készült, s ez betetőzte bukását. A Csontmezőn Corvin János pártja szétmállott s az országos rendek 1490. július 15-én Ulászló cseh királyt választották meg Magyarország királyává.

A bukás után szomorú sors várakozott János hercegre. Hiába hódolt meg a törvényes királynak, hiába bizonyította be hűségét a trónkövetelő Miksa római király ellen viselt háborújában, egymás után foglalván vissza 1491. május elején Szlavónia várát Ulászló részére. A kormány vezetői, kik idegen királyt hoztak be a nemzet nyakára, féltékenységgel voltak eltelve azon név viselője iránt, melyhez felszabadon az a nemzeti eszme legszebb diadalai fűződtek, s aggodalommal gondoltak arra, hogy a küzdelem a jövőben megújulhat Ulászló és Corvin János között. Kiadatot a jelszó, hogy Mátyás fiát ártalmatlanná kell tenni. S e munkát nagy mértékben megkönnyítette az ifjú tapasztalatlansága és hajlékony, irányozható természete, mely őt teljesen kiszolgáltatva az álbaratok cselszövényeinek.

Az az egység, mely Corvin János és az Ulászló-pártiak közt még a királyválasztás előtt létrejött, s melyet Ulászló Farkashidán, 1490. július 31-én megerősített, Boszniai királyi czímmel és a horvát-szlavón-dalmát tartományokkal Corvin Jánosnak ígerte a magyar király fenhatalomsága alatt bírándó hűbéres ország gyan nt.

Mikor azonban Ulászló megkoronáztatása után helyzetének rendezése szóba került, a bosnyák királyi címzet megvonták a hercegtől, s az országrészek kormányát szlavóniai fejedelem czímmel csak úgy kapta meg, hogy azok köz-igazgatása a bánok kezében maradt, s neki a fejedelmi cím fénye mellett csak a tartományok védelmével járó terhek maradtak osztályrészül.

E terhek pedig igen nagyok voltak s abban az arányban növekedtek, a mint a törökök, Ulászló kormányának gyöngeségét felhasználva, mind sürűbben ismételték betöréseiket a kapcsolt részek területére. Corvin János Mátyás fiahoz méltó buzgalommal magáéva tette a fejedelemséggel járó kötelességeket. S az események igazolták azok számítását, a kik a királyi ifjút korát nem tekintve, ő rá bízták a fenyegetett országrészek védelmét, de egyúttal rá tereltek arra az útra, a melyen trónjelöltiségének bukását szükségkép vagyoni romlásának kell követnie. Jajza és a többi bosnyák várak védelme tetemes pénzösszeget emésztett fel; a hercegnek pedig nem mindig volt készpénze, s ilyenkor egy-egy jószágának elzálogosításával segítette magát; olyan mód volt ez, a melyet már a királyválasztási küzdelem alatt is sürűn kellett

gyakorolni, de a mely egyúttal legbiztosabb útja volt az óriási Hunyadi-örökség szétmállásának.

Mikor a katonai terhek már elviselhetetlenekké váltak, Corvin János gyökeres orvoslásra szánta el magát: 1493. elején lemondott a szlavóniai fejedelemségről. A bajokon azonban ezzel nem segített. Atyjától örökölt birtokaival a pörök egész sora szállott rá, melyeket e birtokok előbbi tulajdonosaival kellett folytatni. Egyike e pereskedőknek, Laki Thúsz Osvát zágrábi püspök, 1494. május elején egyszerűen ostrommal foglalta el a pör tárgyat tevő Rakolnok várát. A hercegen előbb is esett már ilyesmi. Zápolya István 1493. elején ugyanígy kerítette hatalmába Bajmóczot. A nádor hatalmaskodása ellen magának a királynak föllépése sem használt. A rakolnoki esetről Corvin János egyenesen Kinizsi Pálhoz fordult s annak fegyveres segítségével foglalta vissza a várat. Az agg országbíró azonban drág n fizette meg segítségét: Corvin János kénytelen volt Hunyad várát, Debreczent és a gyulai uradalm egy részét 10,000 forint hadiköltség fejében reáírni.

A herceg vagyoni helyzete ekkor már olyan rohamos hanyatlásnak indult, hogy a bukást csak felülről jövő segítséggel hárihatta volna el a fejezől. Tapasztalatlanságából, magára hagyott helyzetéből folyó szerenetségsége volt, hogy a segítséget épen azoknál kereste, kiktől legtöbb oka lett volna óvakodnia. Kinizsilt és Bakócztól kapta azt a tanácsot, hogy a horvát bánáság elnyerése által igyekezze helyzetének szilárdítását visszaállítani. Ő kapva kapott ez eszmén, s visszának kiviteléhez az ország-nagyok támogatását is megnyerte, semmi áldozattól sem riadt vissza. A két tanácsadón kívül a nádort, Geréb Pétert, és Ernuszt Zsigmond pécsi püspököt busás jószágadományokkal nyerte meg. Czélját el is érte, s 1495. márczius elején megkapta a bánú kinevezést.

Csak a bánóság elfoglalása után vette észre, milyen rossz esernél, mikor legszebb magyarországi uradalmi árán vásárolt meg egy oly tisztséget, melynek terhei a törökök támadásai miatt jóval felülmúlták a belőle várható előnyöket. Tény, hogy a kormányférfiaknak Corvin János iránti eljárása nem volt egyéb, mint a legrútább visszaélés e hiszékeny ifjú helyzetével. Ennek következményeit Corvin csak akkor érezte igazán, mikor megtudta, hogy Kinizsinek adott adólevelei ennek halála után Bakócz kezébe kerültek, s az egrü püspök megtette a lépéseket, hogy igényeit Corvin János két legnagyobb uradalmára, Hunyadra és Gyulára érvényesítse. A helyzet fölismérsé siettetta Corvin Jánosnál a szükséges kiábrándul st, s a király tanácsosainak lelketlen bánásmodja a nyílt pártütés terére sodorta a szelid lelkiületi ifjút.

Ulászló gyöngöe kormányának legszomorúbb következménye, az oligarkhia elhatalmasodása, már ekkor általános elégtelenséget idézett elő az ország minden részében. A kedélyek forrongása a délvídeken hágott a legmagasabbra, hol az elégtelenség élén a tartomány leghatalmasabb ura, Frangepán Bernardin állott. Corvin János néhány hónappal bánú méltósága elfoglalása után az elégtelenségekhez csatlakozott, s osztozott Frangepánnal a mozgalom vezetésében. A politikai érdekösszegek a két vezér között nem sokára családi kötelékek fűzték még szorosabbra. Corvin János, kinek Sforza Blanka Máriával fennálló névleges házasságát a milánói udvar 1493-ban felbontatta, 1496. márczius elején Modruson Frangepán Bernardin leányával, Beatrix grófnővel lépett házasságra.

Corvin és Frangepán szövetségének nyílt czélja Bakócz megbuktatása volt, s e czél elérésére való törekvésben a két főúr a diplomacia eszközein kívül a fegyveres föllépéstől sem riadt vissza. A mily reménytelen volt azonban e vállalkozás kimenetele, ép oly előnyös vált más oldalról Corvin Jánosnak Frangepán Beatrix grófnővel kötött házassága. Bár a Bakóczozal folytatott harc azzal végződött, hogy Corvin János 1497. elején megfosztatott a bánásgtól, tény, hogy ez évtől fogva kedvező fordulat állt be úgy anyagi helyzetében, mint politikai szereplésének jelentőségében. Mindkét irányban az eszes és erélyes Frangepán leány hatását kell felismernünk, kétségkívül ő bírta rá férjét, hogy 1498. május havában az országgyűlésen keresen anyagi sérelmeire orvoslást, s

midőn az idő enyhítette az ellenfelek között az ellentéteket, az ő közbenjárása sietette a herceg és az udvar között a kibékülést, melynek kapcsán János visszakapta — és pedig ezáltal életfogytiglan — a bánú méltóságot.

A kibékülés egyik főeredménye volt a király ígérete, hogy a herceget peres birtokaiban megvédelmezi, sőt elidegenített javai visszaváltásában is segítségére lesz. Ulászló ez ígéretét be is váltotta; a régóta folyó perek egymás után megszüntek, s a szenvedett veszteségektől bőséges kárpótlást kapott János herceg a Dengelegi Pongrácz Máté magszakadásával neki adományozott uradalmakban, melyekért cserében egykori sziléziai hercegségei utolsó maradványát, a reá nézve csekély fontosságú Troppaut készséggel adta át Ulászlónak.

Az anyagi helyzet javulása maga után vonta Corvin János politikai tekintélyének növekedését. Az ifjúkorral járó hibák is mindinkább tűnedeznek jelleméből; az évek csalódásai hátrahagyták a maguk tanulságait lelkében, s az eddig zavaros kép tisztulni kezd és egy kész férfiú körvonalaí engedi előtérbe lépni, a kibén nagyon sok van meg a Hunyadiak nemes tulajdonságaiból. Második bánúsága alatt a támadásokat megújító törökök jeles hadvezére találkan benne, ki Velenceivel állandó érintkezésbe lépve, nagyszabású intézkedésekkel akar gátat vetni a török uralom terjedésének. Mint a török háborúk győztes vezére, kardjával rohamosan szerezte meg honfirtársai becsületét is; észre sem veszték, hogy méltó képviselője lett a nemzeti eszmének. Mikor nagybátyja, Geréb Péter nádor, 1503-ban meghalt, minden birtokát János herceg örökölte s most már elérkezettnek látja az időt, hogy tovább folytassa a Hunyadi ház történelmi misszióját. Nádorrá akarta magát választatni, úgy tekintvén e méltóságot, mint lépést a trónra, melynek közeli megüresedését Ulászló betegeskedése valószínűvé tette. A királynaknak, Candalei Annának minden erejét meg kellett feszítenie, hogy a veszélyesnek mutatkozó Hunyadi-sarj nádorrá választását megakadályozza.

Az egykori bukott trónjelölt, kinek tönkretételére az ország leghatalmasabb főurai szövettek, a mint férfivá lett, a szenvedett politikai és anyagi kudarcok dacára újból reményességé vált a jobb jövőben bizó hazafiának. A nemzet zöme feléje fordult s benne látta a nemzeti királyság eszméjének fentartóját. A Jagellók szomorú kormányán alatt nemzeti szerenetségségek kell tekintenünk korai halálát, mely 1504. október 12-én oly váratlanul véget vetett a hozzá kötött reményeknek.

Corvin Jánost Lepoglaván temették el, a pálosok templomában, hol sírja és emléktáblája ma is megvan. Két gyermeke számára, kik közül Erzsébet 1496. december 21-én, Kristóf 1500. augusztus elején született, özvegye nagy erőfeszítéssel igyekezett a Hunyadi-vagyont összetartani. Fáradszaga hiába való volt. Mindketten gyermek korukban haltak meg, Kristóf herceg 1505. márczius 17-ikén, Erzsébet, kit 1507-ben Palóczy Mihálylyal jegyeztek el, 1508. elején Gyulán. Két év múlva már a szerenetségen anya sem volt életben. Sorsában betelt a borongó véget, mely a Hunyadi név egykori ragyogását behomályosította.

A mulandóság jelvénye a párisi S. Hieronymus Corvin-codexről.

EGY KALANDOR-NEMZETSÉG A XV. SZÁZADBAN.

Történelmi rajz.

(Folytatás.)

IV. Katalin szerelmei.

Nem sokáig maradt bús özvegységben a szép Katalin. Már az 1488. évi nyáron sokat beszéltek egy alig 24 éves szép tüzes ifjúval, Ordalfival

való viszonyáról, de Katalin ezeket a híreket félre nem érthetőleg czáfolta meg. Nem úgy állt a dolog egy más regényes vonalával, mely a Ravaldi vár védelmében oly hősi erélyt kifejtett Tommaso Feo fiére, Giacomo Feo iránt ébredt szívében. Katalin jó hírre érdekében nem szabad elhallgatnunk, hogy ez egyetlen filított szerelmét is titkos házassággal pecsételte meg s hogy nyíltan nem tette férjévé Giacomót, oka csak abban van, mert nem akarta a gyermekei feletti gyámságot kiadni kezei közül.

De hogyan közeledjen gyánítlanul szerelme soványgott tárgyához? Hogy ezt tehesse, hátalanná kellett lennie ahhoz, ki megpróbáltatása néhez napjaiban oly híven megmaradt mellette: el kellett távolítania a várparancsnoki állásból Tommaso Feót, hogy Giacomót állítsa helyére, a kivel így feltűnés nélkül érintkezhetett.

S a heves, szenvedélyes olasz nő megbozta ezt az áldozatot büszkeségének. Egy kárhuzatos, végzetes szerelme lobban asszony egy találékonyasággal vitte harcra, mely lerombolta azokat az akadályokat, melyek vágyai előtt emelkedtek.

Egy mosolygó, derűs reggelen módját tudta ejteni, hogy Tommasóval egyedül maradjon, bizalmas beszélgetésbe merülve. Egyszerre fölpattant helyéből, s mintegy pillanatszerű szeszélyes ötletnel engedve, fölszóltotta Tommasót, kisérné el új kertjébe, mely Forlító nem messze, Bertinoro környékén terült el, gyönyörű ültetvények közepeiben.

Fölszedelőzködtek s mind bizalmasabb, mind gyöngédebb társalgás között érték el Katalin kertjét. Az igazó asszony édes tekintete Tommasót elbűvölte, mámoros önfeledtségre ringatta. A nap forrón sütött; Katalin is kiséreje egy arnyas fügefű hűs lombjai alá telepedtek s együtt élveztek néhány frissítő gyümölcsöt, melyet a fadűsan rekhány kínáltak nekik.

A szegény hű szolgát elbűvöztette úrnője bájos kacérsága, eszté vesztve csüngött ajkai zengteszaván, tekintetbe temette föllázadt érzelmeit. Mikor aztán Katalin czélját elérve látta, mosolygva kérte karját, hogy hazra kiséreje. Zavartan, önmagában küzdve követte őt Feo. Áthaladtak a kerten, s nem sokára egy rejtékjához értek, mely Katalin szobájába vezetett, Feo átlépte a küszöböt — s ebben a pillanathban két erős kar ragadta meg s egy hang — Giovanni Ghetti kapitány hangja — így kiáltott:

— Fogoly vagy, a grófnő foglya! De mitse félj, nem lesz semmi bántódásod.

Most Katalin elhívatta a megcsalt férfi öcsét, Giacomót s elmondva neki terveit, kifejezte ohajtását, hogy helyettesítse bátyját a várnagy tisztben. A fiatal ember elpirult, habozott, de nem volt mit tennie, engedelmeskednie kellett úrnője parancsának.

Egybíránt, mint említettük, Katalin női becsületére nem vet árnyat e viszony, melyet első gondja volt törvényesíteni. Giacomótól született fiát, Bernardinot is mindazon jogokban részesítette, melyekkel többi gyermekei bírtak s lovagi rangba emelve, elhalmozta jövedelmeivel.

Fájdalom, a Sforzák sötét vézete ott lebegett a boldog idyll mögött is. Katalin szerelme gyöngévé tette s ez vézetezesebb hibája, lön mint komor, daczos erélye, melyért annyira rettegtek. Alig telt bele pár hónap s Giacomóból egy kész zsarnok pattant ki, mi a parvenu döllyfétel párosulva, gyűlöltte tette őt mindenki előtt, Katalint kivéve. „Minden jóvedelem, minden adó, — írja felőle 1493. május 25-én Medici Péter egy titkos követe, — a kegyenc kezén megy át, ő fizeti a katonákat. Fényes kísérettel lovagol végig Forli utcáin, s ő veszi át és intézi el a kérévényeket is. Rómában, Milanóban gyűlölik őt, s a mint a dolgok állnak — teszi hozzá a jelentés — mielőbb katasztrófával fog végződni a dolog. Három dolog következik be okvetlen: vagy Katalin gyilkoltatja meg kedvesét, vagy ez Katalint gyermekeivel együtt, vagy pedig a nagyobbik fiú, Ottaviano lesz az, ha fölsérdül, a ki anyjának és kedvesének halálát fogja okozni.

Az emberségek és az állapotoknak mely ismerete íratta e sötét jóslattal teljes sorokat, a mint azt a jövőndő csakhamar megmutatta.

Giacomo Feo legengesztelhetlenebb ellenségei a Marobellok és Orciolok voltak, hatalmas, befolyásos család, mely vagyont s emelkedését Katalinnak köszönhette. Megtörtént, hogy egy alkalommal az Orciolok magának Katalinnak jelenlétében oly heves kifejezésekre hagyták ma-

Cserna Károly rajza.

A Hunyadi- és Sforza-házak cimere.

Dörre Tivadar rajza.

Bajmócz vára.

gokat ragadtatni, hogy Katalin nem fékezte magát, s letartóztatva őket, Brisighella várába küldte, honnan azonban nem sokára újra visszanyerték szabadságukat.

De ez távol attól, hogy lecsillapította volna, még fokozta elkeseredésüket. Közbe jött aztán egy esemény, mely eldöntötte végleg a kockát.

Katalin időse fia, Ottaviano, már tizenhat éves volt s nevelőinek, környezetének gondja volt rá, hogy mostoha atyját úgy fessék le előtte, mint a családba betolakodott vakmerő kalandort, a ki elhídegette tőle anyját. Nem mulasztották el hozzátenni, hogy az igazi uralkodó ő, s hogy ezt megmutatni eljött az idő.

Ily tanácsok, ilyen áskálódások könnyen elforgatták a szilaj, zabolátlan ifjú fejét, úgy hogy egyszer, midőn Feo a szokottnál szigorúbban megdorgálta, kifakadt s kiöntötte előtte szívének egész keserűségét. Feo, haragra gerjedve, arcul ütötte a hetvenkedő ifjút. Jelen volt Katalin is, ki a retentő sértésre elhalványodott, s keblét szorult érte. Smei fellángoltak, majd könybe borultak, de nem mert szólni, nem mert

nan jösz? — kiáltott feléje Giacomo pajzán, derült hangon.

— Köszönöm, uram, — felelt amaz tettetett közönyvel, míg ugyanakkor szolgálja álnokul markolatig döfte oldalába kését.

Nyomban rá Gian Antonio is hátába került s orvul megsebezte.

— Végem van, meghalok! — ordított a halálra sujtott. Egy ögyilkos megragadta lovának kantárszárát s néhány lépéssel arrább vezetve, mire újra rárohantak s addig vágták, szabdalgták, míg lováról le nem esett, mire aztán a közeli árokba vonszolták.

Az alatt Katalin, mihelyt a meggyilkolt első kiáltását hallotta, hátrafordult s látva az iszonyu jelenetet, kinyitott szájából s egy katona lovára kapva a várba vágatott. Nyomban fiai: Cesare és Ottaviano. De ezek, érezvén hogy bűnrészesek, nem merték anyjokat követni a várba, hanem Paolo Denti házába menekültek. Az egész kíséret, veszélyt sejtve, szétszaladt, csak ketten maradtak hátra, elszántan a halálra: Tomasoli és Martinengo.

gyermekét s mindenrendű atyafiságát könyörtelenül hányják kardra.

Öten az összeesküvők közül elmenekültek s elrejtöztek, ezeket elővonszolva rejtékhelyükből, kintpadra vonták s kényszerítették, hogy kivallják bűntudataikat. Azután lófarkra kötözve hurcolták körül, míg esonjtaik darabokra törtek.

Megtudván, hogy a főtettesnek, Antonio Ghettinek egy öt éves fiaeskaja van, a boszúszomjas vadállatok azt is felkutaták s fejté ketté hasították. Sokalta a felelősséget és keveselte a hatalmat: ezért hirtelen határozott és nyomban bejelentette lemondását a törvényhozás két kamarájának. A kormány és a kamarák azonnal intézkedtek, hogy az elnökválasztó nemzetgyűlés haladéktalanul összehívassék szokott helyére, Versaillesba.

FAURE FELIX,

A FRANCZIA KÖZTÁRSASÁG ÚJ ELNÖKE.

Az egész világot váratlanul lepte meg a francia köztársaság elnöki székében a mult héten történt változás. A nagy reményekkel fogadott Casimir-Périernek rövid félesztendő elég volt, hogy belefáradjon államfői feladatainak teljesítésébe. Sokalta a felelősséget és keveselte a hatalmat: ezért hirtelen határozott és nyomban bejelentette lemondását a törvényhozás két kamarájának. A kormány és a kamarák azonnal intézkedtek, hogy az elnökválasztó nemzetgyűlés haladéktalanul összehívassék szokott helyére, Versaillesba.

A parlamenti pártok nagy sebtiben kiszemelték jelöltjeiket, kik közül a január 17-én összehívott nemzetgyűlésen hatan kerültek szavazás alá. Minthogy pedig első ízben általános többséget egyik sem nyert, másodszori szavazásra lett szükség, mikor már csak két jelölt állt egymással szemközt: Brisson és Faure. Ezúttal aztán Faure Felix általános többséget nyert és így ő emeltetett a francia köztársaság elnökévé.

A választás eredménye az első pillanatban mindenkit meglepett, mert teljesen készületlenül találta a közvéleményt: de csakhamar általános meglepedés és megnyugvás váltá föl a meglepetést, mert mindenki belátta, hogy a választás kockája olyan derék férfút emelt a köztársaság fejévé, a ki úgy a magán-, mint a közéletben mindig a legjobbak közé tartozott, s a kinek világos esze, érintetlen tisztaságú jelleme, nagy és kitartó munkássága s példás hazaszeretete kétségtelen biztosítékot nyújt, hogy helyét mindenkor emberül fogja megállni.

S valóban megválasztatása hírével együtt népszerűsége is nyomban és gyorsan terjedt. Mikor leendő székhelyére visszatért, az óriás Páris már majdnem általános lelkesedéssel és üdvözlésekkel fogadta, ma pedig már az egész Franciaország tisztelettel hajlik meg a jelen köztársasági korszak haladik elnöke előtt, kit a külföld is általában jól fogadott.

Faure Felix elnök élettörténete változatos eseményekben nem épen gazdag, de vonzó és tanulságos. Párisban 1841. január 31-én született s így e napokban tölti be 54-ik évét. Atyja igen jó módú bútorgyáros és kereskedő volt, ki fiát szintén gyakorlati életpályára szánván, mihelyt a kellő kort elérte, egy jóhírnévű kereskedelmi iskolába adta, hol Páris sok nagyiparos és kereskedője taníttatta fiát. Majd Angliába küldte a már serdült Felixet, hol ez két évig szintén iskolába járt s egyszersmind a kártyaüzletben szerzett gyakorlati ismereteket, miközben angolul tökéletesen megtanult. Tizenhét éves korában hazatért szüleihez s többnyire bútortervező rajzolásával foglalkozott, mert úgy tervezték, hogy majd átveszi az atya üzletét. De az ifjú semmi hajlamot nem érzett magában a bútorgyárra; inkább kívánt borkereskedő lenni. Hogy ezt az üzlet-ágot alaposan megismerje, Ambroiseba ment s ott alaposan megtanulta a timárságot. E közben megismerkedett az oda való polgármester unokahúgával s feleségül vette. Ekkor épen 23 éves volt. Egybekelése után Havreben telepedett le, rézkereskedést nyitott s bizonyonyi üzletet kezdett tengeren túlrá szánt árucikkkel szállítására. A kereskedői körökben csakhamar ismeretessé lett; eszessége, szorgalma és becsületessége folytán tekintélyes és vagyonsággá gyorsan emelkedett s rövid idő múlva már saját hajói jártak a tengeren. Városi tanácsos, majd a helyi kereskedelmi kamara elnöke lett. A közélet terén való ilyen szereplése sokszor érezte vele képességének egyoldalú voltát. Hogy ismereteit bővítsék, előkelő állása mellett nem réstelt minden este eljágni az úgy nevezett munkás-lanfolyamra, hol sok becses útbagazitást hallott. E mellett igen szép könyv-

tárt gyűjtött, melyet nagy szorgalommal olvasgatott. Havre városán kívül a francia-német háború alkalmával tünt föl, mikor egy önkéntes csapat parancsnoka volt. Hasznos szolgálataival magára vonta a kormány figyelmét is, úgy, hogy Gambetta őt küldte Angliába fegyvereket beszerezni. A háború alatt szerzett érdemeiért a vészültrend keresztlevéllel díszítették föl. Majd visszatért Havrebe és újra községi ügyekkel foglalkozván, másod-polgármesterré lett, de ellenzéki magatartása miatt a Brogie-kormány megfosztotta ez állásától.

A politikai életben 1881-ben lépett föl először, mint az alsó-szajnai département országos képviselője, hol azóta minden új ülésre újra megválasztották. A parlamentben élénk részt vett a vitákban, különösen a kereskedelmi ügyekben szaktekintélynek ismerték el. Mint jó szónokot szívesen hallgatták, finom, kellemes modorú s szellemes és szerény társalgásért általában kedvelték. Háromszor volt másodállamtitkár a gyarmattügyi miniszteriumban: Gambetta, Ferry és Tirard alatt. Majd a képviselőház alelnöke

pártok viszálykodásaitól tartózkodó politikus, a parlamenten kívül eddig kevésbé volt ismeretes a nagy közönség előtt. Innen lehet, hogy megválasztatása után mindenféle mende-mondák keltek róla szárnyra. Mondogatták, hogy atyja szegény kártyos, ő maga pedig timárlegény lett volna. Mindebből azonban csak annyi igaz, a mennyit már föntebb elmondottunk. Nem nagy-úri származású ugyan, de művelt család gyermeke. Egyébiránt annál nagyobb érdeme lenne, ha a társadalom legelső osztályából küzdötte volna fel magát mostani fényes állására. De így is szépen példázza az ő pályafutása azt, hogy az igazi tehetség csak maga tüntetheti ki magát. S bizonyára ez a kitüntetés a legnagyobb!

A ROZMARING-OSZTÁS.

Sokat gyantázott már a cigány a boglya-kenecze padkáján, a kontras húrja el is szakadt vagy kétszer, de azért a lakodalmas népség nem fáradt bele: a fiatalja a tánczba, a vénasszonyok meg a nézésbe. A vőfi is részen állott, mihelyt a cigány kikaeskaringszóta a nótá utolját, mindjárt oda kurjantott:

— Reszeld more, el ne aludj!

A cigányok aztán neki veselkedtek, mert tudták, hogy ha nem hallgatnak a szép szóra, majd másképp találja a vőfi fordítani, meg az a malacz is el találja maradni, a mi ráadásul volt ígérve, ha jól csinálják a sort.

Elhúzták már azt a régi nótát is hogy:

„Szeress engem édes rózsám,
Én is téged
Holig szeretlek.»

Emberemlékezet óta minden lakodalmon elhúzzák ezt, sirdogálnak is rajta az öreg asszonyok szép esendesen, mert hát eszükbe jut ilyenkor, hogy ők is voltak egykor menyasszonyi sorban s akkor is ezt hegedülték. Haj, régen volt, nagyon régen, még akkor a esillag is másképpen ragyogott az égen!

Még a tánczosok is megilletődnek ezen a régi nótán, a leglármásabb sem kurjongat ilyenkor, hanem egész innepélyesen, lassan rákosgatja a maga párjával.

Csak a cigányok nem érzékenykednek el esepett sem, hanem annál sürűbben pislognak az ajtó felé, legkivált Csicsa, a brácsás, a ki oda is kaesintott már a primásnak: fojtás bele már a szusz, füstös!

Igen, mert jól tudják a morék, hogy ezután a nótá után szünet következik, a menyasszony rozmarinog osztagot, az asztalokat behordják, megteritnek s a mi fő, a vőfi a bandát mindjárt előljárójában megitatja.

A primás csakugyan be is végzi a lassút, még egy kis szapora mártogatást ragaszt hozzá, azal leteszi a vonót s nagyot ásit. A bögös oda támasztja szerszámát a kemencéhez, a brácsás előhúzza a pipáját, dohányt kér a kontrástól, de ez úgy tesz, mintha nem hallaná. A vőfit vigyázza nagyon, a ki egy kancsóval, meg egy pohárral megindult, hogy sorra kinalja a vendégeket. Arra tart épen a cigányok felé. A kontras elúnja várni s előre kinyújtja kezét:

— Soha se kinlódjék vőfi uram avval a töltögetéssel, nem látunk mi olyan nagyra, hogy pohárra vágyjunk, megteszi nekünk a kancsó is!

Míg a cigányok a kancsót lesik, megnyílik az ajtó és Bakos szomszéd, meg Gorzsás sógor elkezdik az asztalt behordani. Hegyesen áll a makra pipa az agyarukon, mert hát érzik fontos voltak. Ha ők nem volnának, ki terítene meg! József koma nagy készséggel igyekszik nekik segíteni. Fogja az ajtó szárnyát, hogy annál jobban beférjenek rajta.

Igaz, hogy ez a kis ajtótamasztás magának sem árt József komának, mert biz ő odakin szolgált a kamarában a csaposok mellett s hogy, hogy nem, mintha megnehezédett volna valamelyest a járása, mintha olykor-olykor a ház földje

ROZMARING-OSZTÁS.

Janyik Mátys rajza.

kezet emelni elbizakodott kegyence ellen fia védelmére.

De a Sforzák boszúja, elfojtva bár, mint a hamú alá takart szikra, tovább él és táplálja tüzet. Ugyanaz a Gian Antonio Ghetti, kit a Tommaso Feo elleni cselzővényben láttunk szerepelt, Ottaviano fegyvertartója, e jelenetre csordulásig érezte telni a poharat, haladék nélkül Feo legnagyobb ellenségeihez, a Marcobellókhoz és Oreiolókhoz szaladt s Katalin összes gyermekei nevében kijelentette nekik, hogy: «Ha nem akartok végezni vele ti, majd végzek én. Bizzatok rám, megölöm.»

1495 augusztus 27-én, az esti Ave Maria után Katalin kikocsizott, s vele Bianca leánya s néhány hölgye. Követték őket lóháton fiai: Ottaviano és Cesare, valamint Giacomo Feo s több fegyveres. Vidáman s gond nélkül üzték a vadat egész nap, aztán derült hangulatban, vig dalokat énekelve tértek meg.

A Schiavonia kapun át a Bogheri hidhoz értek. Egymás után haladtak keresztül rajta: Katalin, majd Ottaviano lóháton s utána Giacomo Feo. E pillanatban jött vele szembe Gian Antonio Ghetti.

— Hollá! Gian Antonio? Hogy vagy? Hon-

Amaz Gian Antonióra támadt és erős csapat mért rá, de a kard visszapatant a gyilkos vértjéről, ki megfordulva, nyugodtan ennyit mondott: «A mit tettünk, a grófnő és Ottaviano úr parancsára tettük.»

Halva ezt Katalinnak egy hű embere, hogy megtudja a valót, hamar egy követet menesztett várba: Igaz-e, hogy az ő akaratából történt a merénylet? A kiküldött futva érkezett vissza a válaszzal, hogy a grófnő kétségbe van esve kedve meglehetősen, haragra gyult a retentő rágalmon s retentő, kérlelhetlen, rögtöni boszút követel.

A válasz tehát szabatos, félreérthetetlen volt. A ravasz Gian Antonio sorsa el volt döntve. Egyszerre többen rohantak rá: «Mit beszéltél áruló? Egy szavad sem volt igaz. Megállj! megállj!» De Ghetti már sarkantyuba kapta lovát s menekült üldözői elől.

— Száz arany asszonyunk, a grófnő nevében, a ki őt eléri s élve vagy halva kézrekeríti! kiáltották mindenfelől s Ghetti üldözőbe véve, csakhamar bekerítették, s egy csapással földre terítve, fejét álláig behasították.

Ugyanekkor Katalin ördögi vérszomjával elrendelte, hogy házat földig rombolják le s feleségét,

s tizennyolcz hónapon át tartotta láncra verve kazamatáiban. Mire kiszabadult, örökre nyomorékká lön. Katalin legfélelmesebb ellenségei, a velenzeiek zsoldjába állt.

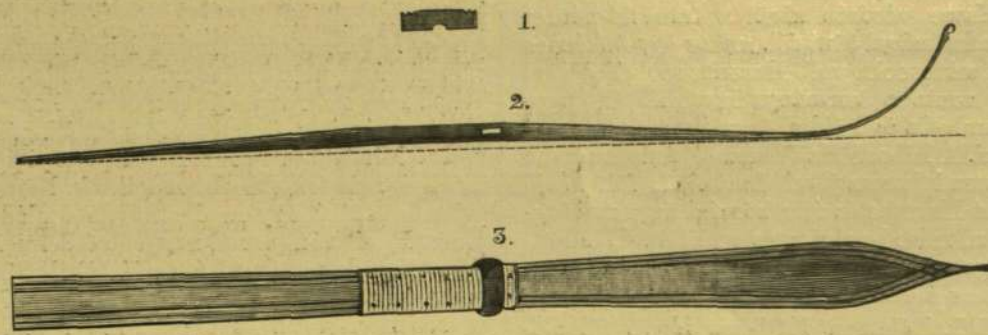
Első férje halála megboszulásában még kíméletes és kegyelmes volt Katalin, de vadállattá süllyedt második férje, vagyis inkább szeretője haláláért vett boszújában. Pedig alig teltek le második özvegysege napjai, már új szerelem ébresztette lángra szívét e rejtélyes, megfejthetetlen természetű asszonynak, ezúttal azonban hatalmas szomszédja, Firenze ura, Medici János iránt.

Ez utolsó viszony gyümölese egy nagy hadvezér s egy nagy dinastia, mely később szétterjeszti majd gyökereit Európa majd minden uralkodó családja nemzetségfájába.

Várnai Sándor.

EGYVELEG.

* Repülő rákot fedezett fel Ostromny orosz buvár Szebasztopol vidékén. A rákok igen apró tengeri állatok, melyek csendes időben a víz színén vannak s onnan ugrálva vagy repülve szöknek más helyre, valószínűleg akkor, midőn régi bőrküvet le akarják vetni.

1. ábra. Kristianiai lábszánkó: 1. Átmetszet. 2. Oldalról nézve. 3. Felülről nézve.

is megmozdulna; azért nem árt biz abban az ajtóban egy kicsit megkapaszkodni. Mert hát hiszen ha máskor nem is, de ilyenkor mégis szó érne az embert, ha valahogy a másnép közé találna botlani.

Úgy biz a, mert hát ime kezdődik a rozmaringosztás.

A menyasszony még mikor az ismétlő-iskolát elhagyta, mindjárt elültetett egy rozmaring-ágot egy zöldmázos, veres kakasokkal meg kék virágokkal kihányt fazékba s addig öntözgette, locsolgatta, míg csak meg nem fakadt. Másnak azt mondta, hogy csak azért ültette el, mert megsajnálta a szegény kis rozmaringot, hogy el ne száradjon. Pedig dehogy azért, dehogy azért, egészen más járt már ekkor a kis hamis eszében. Jól tudta, hogy ha úgy nagyon erőltetik a lányt, hát hiszen nem akarna, de mégis aztán ha már épen nem maradhatnak tőle, hát... hát... férjhez megy, aztán lakodalomkor rozmaring-ágakat kell a vendégek közt szétosztani. S ki tudja hogy lesz? hiszen lám, vasárnap is milyet kacsintott rá az a Bogár Pisti s mire majd a katonaságtól megszabadul, akkorára épen megnőhet az a rozmaring s jut belőle egy-egy szál az egész násznépnek.

No hát csakugyan úgy is lett a dolog. Igaz, hogy utóbb már egy cseppet sem bánta volna Juleska, ha egy kicsit gyorsabban nő az a rozmaring; még szorgalmasabban locsolgatta, a földjét bieska-hegygyel fel-felösogatta, míg egyszer aztán egész kis bokor lett belőle.

Most már jöhet Pisti, mondta, vagyis csak gondolta magában Juleska, — mert hisz jaj, ha valaki ilyesmit meghallana, tán a szegény is megölné, hiszen így is pirosabb lett már a bazsarózsánál!

Pisti aztán egyszer csakugyan hazajött, s még nagyobbakat kacsintott mint azelőtt, pedig hát ha úgy félreveszik azt a katonaságot, olyan kacsintás esik az alól, hogy mindjárt átjárja az ember szívet.

Biz át is járta a Juleskát is fenéig s csak épen azt várták ki, míg az újbó megfor, aztán lakodalom lett belőle.

Lakodalmom bizony, még pedig a szegény rozmaring-bokor nagy veszedelmére. Avval a bieskával, a melyikkel addig a tövét ásogatta Juleska, most az ágait szabdalta le egymás után, egy kicsit könnyezett, egyet sóhajtott is, de azután, mint mikor eső után megint kisüt a nap, örvendő mosoly derült az arcára s a rozmaring-bokornak nem sokára csak a pusztja, kopasz törzsei meredeznek ki a kakasos fazékból.

A levagdalt ágcskákat szépen sorjába oda rakosgatja Juleska egy nagy tulipántos tányérra s úgy viszi be a lakodalmas nép közé, szemléstülve elkezdi szétosztogatni. Kapnának még a cigányok is, de ezekben most is inkább a vőfire van gondjuk, a ki megint előkerült egy kacsos borral.

Hanem a leányok, legények annál jobban kapnak rajta, mosolygva, örömmel tüzik ki, ki a hájába, ki a kalapja mellé.

A menyasszony húga, a csinos kis, hamis szemű, szöke Lidi, ott áll a nénye mellett s édesdeden mosolyog. Azt gondolja magában, hogy az ő rozmaringja is szépecskén neki indult már, úgy lehet, hogy nem sokára arra is rákerül a sor, hiszen csak az előbb is, az a darútollas legény, fánézközben... De nem gondolja tovább, hirtelen elpirul s nagy sebtében kimegy a konyhába.

Az öreg asszonyok nagy gyönyörűséggel nézik a rozmaring-osztást, de kivált arra vigyáznak nagyon, hogy ugyan melyik leány, melyik legény nyel cseréli el a magét? Ha egy-egy csere esik, oda-oda sugdosnak egymás fülebe valamit, az-

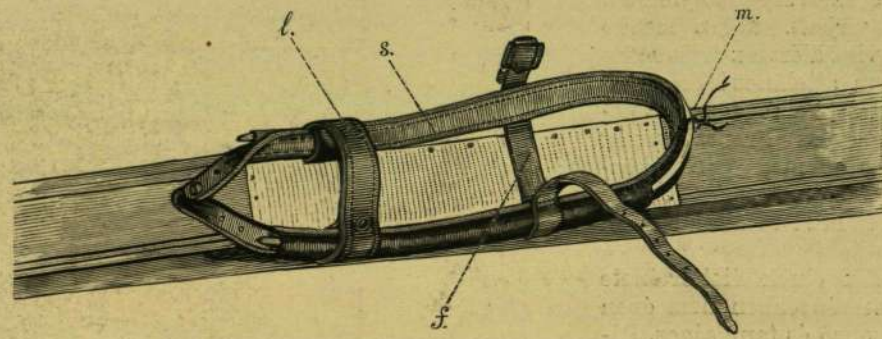
után integetnek hogy: lám, lám! ni már ni, soha bizony! Majd megint eszükbe jutnak azok a régi jó idők, mikor még ők is így osztogatták a rozmaringot, apródonként könnybe lábad a szemük. Erzsók néni a kendőjét is előveszi s vékonyan, rezgően hosszút sóhajt: — Istenem, istenem, hej de csak minden is mulandó e világon!

SZÍVOS BÉLA.

A LÁBSZÁNKÓ MEGHONOSODÁSA.

Két éve mult immár, hogy ugyanezen a helyen hazai közönségünk figyelmét a lábszánkózásra* felhívtam.

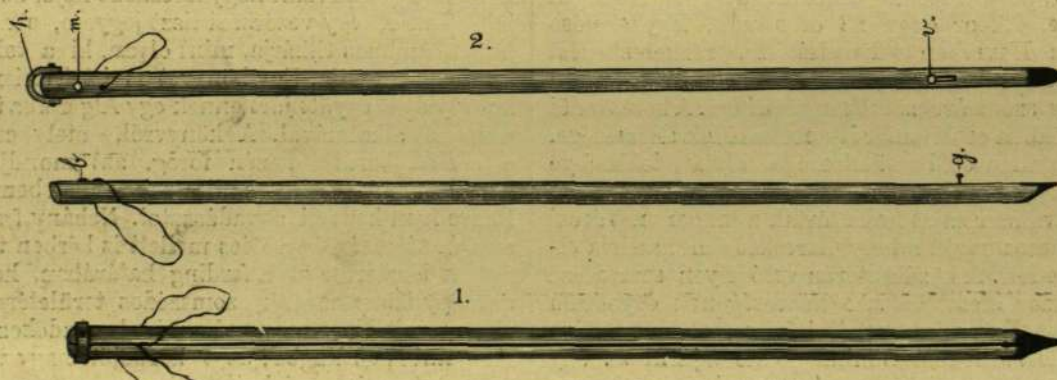
A mit akkor magamban, mint reménységet tápláltam, ime bekövetkezett s örömmel tapasztalom, hogy a lábszánkózásnak azóta nemcsak nálunk is többfelé akadtak hívei, hanem annak meghonosodása különösen katonai, erdészeti és sportkörökben mondhatni rohamosan történt, sőt a felsővidéken, *Ilaván*, az első magyar lábszánkózó egyesít is megalakult s a második — a budapesti tornaegylet körében — alakulófélben van.

2. ábra. A lábszánkó legcélszerűbb fajtája.

Felső-Magyarországon vagy Erdély bérézei közt, Dunántúl és Tiszántúl mindazok, kik a lábszánkóval alaposan megpróbálkoztak, vagyis az első kísérletek nehézségeitől — a minő az izomrendszer helytelen felhasználásából eredő fáradtság, kimerülés — nem riadtak vissza s bizonyos jártasságra tettek szert, egyértelműleg meggyeznek a lábszánkó használati és sport értékéről. Nem is lehet az másként. Micsoda élvezet az, erdőn, mezőn, hegyeken, völgyeken kalandozhatni, mikor az egész vidéket mindenfelé elborítja a tiszta, fehér 1/2 méteres hó

* Minthogy sok helyen írva és mondva, látom és hallom, hogy a lábszánkó norvég neve gyanánt *ski* szerepel, jónak látom megjegyezni, hogy a norvég *ski* szó (többes szám *skier*) használt, melyet úgy ejt ki, mintha *k* nélkül volna, azaz *si* és *siv*.

3. ábra. Lapp kettős bot: 1. egyes bot és 2. kettős bot gyanánt használva.

szemfedője, a levélcsüktől megosztott fák zuharát virágoznak, melyben ezernyi fényugárban török meg a nap, a fagyól csikorgó hó szíves felülete pedig azonképpen csillog-billog az aranyos napsugár visszaverődésében. A lábszánkóval kivehetjük viszunkat a téli természet élvezéséből, kószálhatunk szabadon, minden irányban, mert tér és távolság nem szab elénk akadályokat, leshetjük az álomba merült természet pislogó, szunyókáló életét és elringathatjuk lelkünket annak költészetében. E mellett szívatjuk a téli levegőt való tisztaságában és üdőségében, foglalkoztathatjuk, fejleszthetjük — még pedig nem egyoldaluan, hanem összhangozóan — egész izom- és idegrendszerünket. S a kit foglalkozása, végzete arra szorít, hogy a hó által képződő közlekedési nehézségeket vagy akadályt leküzdje, az a lábszánkóban azt a szükséges segélyeszközt találhatja fel, mely mindeddig hiányzott.

Mindezeket összefoglalva azt látjuk, hogy a lábszánkózás, még mint sport és mulatság is, sokkalta fölül áll a keresélyezésnek s megvan a maga gyakorlati haszna, a mi emennek a mi viszonyaink közt, úgyszólván semmi. Gyakran találkoztam ugyan azzal az ellenvetéssel, hogy a mi telünk és hóviszonyaink nem fogják keletelté tenni a lábszánkó használatát. Am tessék az ablakon kinézni! Az idej nagy hőmennyiségek pedig nem is szükségesek feltétlenül a lábszánkózáshoz, — s ennyi hó rendszerint minden harmadik-negyedik évben fordul elő. A múlt télen kevés hó volt s mégis egy hónapnál tovább napoként használhattam lábszánkóimat, a mihez pedig még azt is megjegyzem, hogy vidékünk (Köszeg vidéke) csak középszerű hely értékével bír a lábszánkózásra alkalmas területek közt. Elvégre is nálunk általában használatban vannak a szánok s ha már ezeknek országoszerre megvan a kelendőségük és elterjedésük régesrégén, meglesz a közszerepe a lábszánkó is, mely, a mint hó van, használható

BÁLI RUHA.

számom járnak őrségre a montenegrói határ felé. Már pedig ha ezek a fiúk kiszolgáltak, a katonai tapasztalatai közt magukkal viszik haza a lábszánkózás ismeretét; nem csupán a szerszám készítésének csínját-bínját, hanem az azokon való jártasságot is.

Ez utóbbi pedig a lábszánkó közszerepénél nagyon is fontos, majdnem döntő körülmény. Mert hiszen minden újítás számba menő eszközt kísér az előtelet, melyet nem a pusztja szemlélet győz le, hanem annak a gyakorlatban látott célszerűsége vagyis kipróbálása. Mit bánja a nagy közönség túlnyomó része, hogy *Wellner* tanár, *Lilienthal* vagy *Macim Hiram* repülőgépei milyen szépen, finoman — sok számítás alapján — készülnek, addig nem is igen figyel reájuk, míg tényleg alkalmazásban, működésben nem látják őket, s a mi a fő, a mi meg nem győződik arról, hogy azokat saját maga is igénybe veheti.

Ezért mindazoknak, kik a lábszánkózást gyakorolják és gyakorolni akarják, az önézlet mellett — a mai körülmények közt — nem szabad megelégedniük arról, hogy másoknak figyelme is reájuk fordul s bizonyos tekintetben, úgy a használt szerszámot, mint a vele való jártasságot véve, példát adnak. Így tehát ez okból, mint különben saját érdekükből is igen jól fognak tenni, ha — épen most a lábszánkó meghonosodása korában — a mi viszonyainknak legmegfelelőbb lábszánkó-formákat használják és a gyakorlatban, bizonyos fogások elsajátítása nyomán, valóban jártasságra tesznek szert.

Három télen át tett tapasztalataim közül, melyeket két lábszánkóversenynek és egy kiállításnak végignézésével *Mürzzuschlagon* (Stíriában) is gazdagítottam, ez utóbbiakra nézve akarok itt egyet-mást elmondani.

Mindenek előtt hebizonyult, hogy a mi területi és hóviszonyainknak legmegfelelőbb lábszánkóforma az, mely Norvégiában *Telemark* vidékein fejlődött ki s melynek legkéleltesebb alakja az ú. n. *kristianiai lábszánkó* (*Christiana-Ski*). Erre azért hívom fel az érdeklődők figyelmét, mert mióta a lábszánkó-gyártás Németországban és Ausztriában igazán nagy arányokban indult meg, számtalan szebbnél-szebb és látszatra célszerűbbnél célszerűbb lábszánkóforma került a kereskedésbe, melyeknek azonban a gyakorlat terén használati értéket alig tulajdoníthatunk. Különösen a lábszánkó tekintetében annyi minden körömfönt újításokat, acélrugókat, gépezeteket találunk ezeken, hogy

könnyen megtévedünk s elvesztjük a helyes eligazodás fonálát.

A lábszánkó és a lábszánkózáshoz tartozó felszerelés beszerzésénél tehát a következőkre ügyeljünk:

1. A lábszánkó *talpfája* a ruganyos kocsióll elve szerint hajlamosan legyen készítve. (Körísa, szurkos fenű vagy éjszak-németországi bükkfa a legalkalmasabb faem.) Oldalról nézve legvastagabb legyen a közepén, felülről nézve itt legyen a legkeskenyebb, de vége és orra felé szélesedjen, legszélesebb része pedig a felhajtott orr közepére essék. Oda, hová a talpfa felkötésénél cipőnk talpa kerül, gummidarab legyen szögezve. Az 1-ső kép szolgáljon idevonatkozólag tájékozásul.

2. A felkötésre szolgáló *lábszík* lehetőleg egyszerű, erős, kényelmesen kezelhető, könnyen javítható legyen. Vas, acél és egyéb fém legfőbb mint egy vagy két csavar, csat szerepeljen rajta, mert a hidegben könnyen török s hamarosan nem pótolható. Sok kísérlet és próba után a 2-ik képen látható lábszíkjavatot tartom a legcélszerűbbnek. Ennél a *lábhegyszík* (1) egyszerű bőrkengyel, belül szőrös fókabőrrel bélelt és cipőnk orrához mérten tágitva. A *saroksík* (s) pedig két egymásra varrott körülbelül 2 1/2—3 cm. széles s 1/2 cm. vastag, 80 cm. hosszú szíjból áll, melyre mindkét végét 7 cm.-nyire, közepét mintegy 17 cm.-nyire üresen hagyva két bőrső van felvarrva, oly nyílással, hogy azon át egy 70 cm. hosszú megfelelő vastagságú spanyol nádszál végig átdugható. Ez a szerkezet már most a lábhegyszík két oldalán belül levő bőrfülekéken van keresztül húzva s két vége egymás fölött egyetlen csavarral a talpfába erősítve. Hogy a nád az így meghajtott saroksík bőrsőveiből ki ne esüzhassék, hajlásának közepén bőrmadzaggal a szíjhoz köthető (m). Ezen a saroksíjon van azután még a *felkötő szík* (f), melyet a lábszíkjavatba dugott czi-

pőnk fölött, a lábfej fáján összecsatolunk. Igen célszerű a lábszánkózáshoz a kereskedésekben is kapható norvég *lauparsko* cipőket használni, sőt, ha csak lehet, mindig ilyeneket használjunk, melyek sarka föl — ha még nem volna — egy rövidke szíjat varratunk s így a saroksíjat m pontnál még külön a lábunkhoz erősíthetjük.

3. Ha *botot* is használunk a lábszánkózásnál — ámbar törekezdünk ezt mellőzni, — használjuk az u. n. *lapp kettős botot*, melynek alakját a 3-ik kép adja. Ez tulajdonképpen két botból áll, melyek egyszerű és célszerű szerkezettel igen könnyen egy bottá tehetők össze. A kezdőnek jók, mert két bottal könnyebben megtanulja az egyensúlyozást, a gyakorlott lábszánkó pedig lejtőn való lesiklás közben — mintegy tasztva magát velük — iramodásának nagyobb gyorsaságot adhat, szintugy gyorsíthatja velük az előre jutást sík helyeken s nagyobb kirándulásokon mozgását lényegesen megkönnyítheti. Ezek tölgyfából készülnek, belső felük lapos, egymásra illőt, alsó végük pedig hegyesen felvasalt. Az egyiknek felső végén egy kis bőrhurok van megerősítve, belső lapján pedig m pontnál egy kis mélyedés van kivájva, ugyancsak alul is v pontnál, avval a különséggel, hogy az utóbbi fölött egy kis vasplédarab található csatornával: a másik bot felső részén b pontnál kis vasbütyök látható, alul pedig g pontnál egy nyakas vasgomb. A két bot összecsatolása egy bottá úgy történik, hogy a g nyakas gombot a v lyukba tesszük s ennek csatornáján letoljuk, ezután a b bütyköt az m mélyedésbe igazítjuk s az egy bot végén lévő bőrhurokot a másik vége fölé toljuk, mi által a szálal kapcsolat a két bot között három ponton létesül. A botok fogásán át jó, ha bőrmadzag van húzva s hurokra kötve, melyet használat közben kezünkre tehetünk, hogy a botokat egyhamar el ne veszítsük. A bot magassága olyan legyen, hogy vízszintesen előre nyújtott kézzel épen felső végét vehessük markunkba.

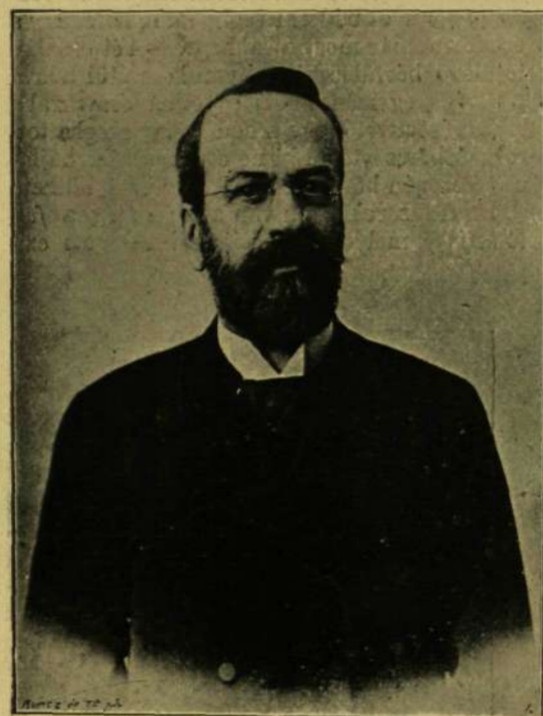
TÉLI ÖLTÖZÉK.

NÉMETH IMRE.

1835—1895.

Az ezredévi kiállítás volt igazgatója, nyéki Németh Imre miniszteri tanácsos hosszú szenvedés után meghalt e hó 20-án. Régóta beteg ember volt, s hivatalában a múlt november óta nem is dolgozott, csak egy két okmányt írt alá. Idegessége nőttön-nőtt, míg végre a Schwarzer-féle gyógyintézetben, a hol üdülést keresett, a halál megváltotta kinjaitól.

Németh Imre 1835-ben Pozsonyban született. Iskoláit is ott és részben Bécsben végezte. Mint fiatal ember Bécsben az udvari kancelláriánál fogalmazó lett. Mikor az alkotmány helyreállítása után szervezték a magyar miniszteriumot, mint titkár lépett a földmívelés-, ipar- és kereskedelmi miniszteriumba. 1873-ban osztálytanácsossá nevezetvén ki, a kormány az 1873-ki bécsi világi kiállításra miniszteri biztossnak küldte ki. A bécsi kiállítás után átvette a miniszterium elnöki osztályának vezetését. Mikor később az előléptetésnek mellőzték, nem igen volt maradásá Budapestén és ezért 1881-ben miniszteri tanácsosi ranggal Fiuméba helyezték át a kormányzóhoz. De itt sem volt maradásá, a miért nyugdíjba is helyezték. Mikor 1885-ben az országos kiállítás után szervezték a kereskedelmi múzeumot, ennek igazgatójává Németh Imrét nevezték ki. Ebben a minőségében élénk és

NÉMETH IMRE. Erdélyi fényképe.

üdvös tevékenységet fejtett ki. Szervezte nemcsak a múzeumot, hanem a külföldi összeköttetéseket is és a gyümölcsvásár meghonosításán kívül rendezett három kiváló szakkiallítást, nevezetesen a bőr-, a vasuti és az agyakkiallítást. Majd Lukács Béla kereskedelmi miniszter kinevezte őt az 1896-iki ezredévi kiállítás igazgatójává, mely állásra már Baross Gábor kiszemelte volt. Nagy ambícióval és lázas tevékenységgel fogott a nagy munkához, de súlyos betegségnek nyoma már ekkor mutatkozott. Később a felesége betegsége, majd az övé, teljesen megakasztott munkájában, úgy, hogy új igazgatóról kellett gondoskodni, a kit Gränzenstein Béla miniszteri tanácsos személyében meg is találtak.

Temetése 23-án ment végre a kerepesi-úti temető halottas házából nagy részvét mellett. A temetésen a gyszababornított család tagjain kívül a közcél számos kitűnősége jelent meg.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Mickiewicz Ádám szonettjei. Lengyelből fordította és bevezette Bery Gyula. Budapest 1895. A legnagyobb lengyel költő lírai költeményeinek gyűjteményét, szonettjeit, veszi itt a magyar közönség, az eredetiből fordítva. A költeményeket rövid bevezetés előzi meg, mely Mickiewicz életével s költői működésével ismerteti meg bennünket. Mickiewicz a nemzeti megaláztatás szomorú korában, 1798-ban született Litvániában; 1824-ben az orosz kormány

a szabad szellemű lengyel hazafi Pétervárra internálta s onnan Dél-Oroszországba; 1829-ben magas pártfogónak sikerült külföldi útlevélet eszközölni ki számára s a költő az évtől fogva haláláig mint emigráns élt, többnyire Párisban. 1855-ben halt meg Konstantinápolyban, hová Lengyelország visszaállítása érdekében ment. Szonettjeit déloroszországi tartózkodása alatt írta 1822—25-ben. Két ciklusra oszlanak ezek; az első ciklus csupa szerelmi költemény, többnyire régi szerelme fájó visszhangjai. A második ciklust, a Krími szonetteket, értékre mi a szerelmi szonettek fölé helyezték. A költő fényes esete alól kelet egész bűbája ki itt; de a száműzött költő folyászt kiséri fájó honszerelme s ezekben is az elégikus hang az uralkodó. A költemények szépsége a fordításban sem vesz el; Bery Gyula, bár a formai nehézségeket nem bírja leküzdni, művelt ízlésű műfordító s a szonettek színdét, hangját sokszor meglepő sikerrel adja vissza. Izeltől bemutattuk fentebb a Krími szonettek négy gyönyörű darabját. Ez érdekes és becses versgyűjtemény a Gyulai Pál által szerkesztett s a Franklin-Társulat által kiadott «Olecs Könyvtár» egyik legújabb füzetében jelent meg.

A Magyar Történelmi Életrajzok X-ik évfolyamának utolsó (5-ik) füzeté is megjelent, s bevégzi Schönher Gyula terjedelmes munkáját: Hunyadi Corvin János (1473—1604) életrajzát, mely három füzetből áll. Mátyas király fiának tüzetes életirát Schönher írta meg először s nagy figyelemmel hozta össze az adatokat és szerető gondossággal dolgozta föl azokat. Mátyas fiának élete a nemzet egyik legválságosabb korszakába esik, s ennek korrajza is meglevenül az író kezei közt. Gazdag és nagyérdékű az illusztráció, ezek közt Corvin Jánosnak az arcképe, mely a leopoldvai egykori kolostor (most horvát országos fegyvertároló) ebédőjének felfestménye. De hogy mennyire hiteles, bizonytalan, mert a XVIII. századból való. E kolostor templomában temették el Corvin Jánost, sarkóve is megvan. A füzet több illusztrációját Dörre Tivadar és Cserna Károly készítették. A Magyar Történelmi Életrajzok, melyeket Szilágyi Sándor szerkeszt folytatatosan, az 1895-iki évfolyamban «Herceg Esterházy Pál nádor» életrajzát közli; ezt Bubics Zsigmond püspök közreműködésével Merényi Lajos írja; továbbá «Zrinji a költő» életrajzát dr. Széchy Károlytól. Egy egész évfolyamra 8 füzettel lehet előfizetni Ráth Mórnál, két 4 füzettel részletben. Egyes kötet ára 1 frt 60 kr.

Az akadémia könyvküldő vállalatából három becses munka hagyta el a sajtót. Kettő külföldi jeles mű köztük, egy pedig eredeti. A külföldi művek egyike dr. Hüppe Siegfried történelmi munkája; «A lengyel alkotmány története», melyet Szathmáry György miniszteri tanácsos (különben régi munkása az irodalomnak és buzgó fordítója jeles műveknek illetetett) át magyarrá. Alapos tájékozást nyújt e munka egy előtűnk annyira rokonszenyes nemzet alkotmányáról. A másik mű: «Az emberi szellem képviselői» az amerikai Emerson Ralph Waldo könyve. A nagy amerikai író eszmegazdag előadásához, mely szemléhez, sok tudásához, tömör stílusához méltó fordítóra talált Szász Károlyban, ki előszóval is ellátta a könyvet. Emerson hat nagy embert választ ki az emberi szellem irányainak képviselőül s ezekben mutatja be az emberi szellem fejlődésének legfőbb képviselőit, magát az emberi szellemet.

Az akadémia új kiadványából minket magyarokat kétségtelesen legjobban érdekel a harmadik könyv: «Az oláhok története», írta Hunfalvy Pál. Két kötet. A jeles tudóst a halál megakadályozta, hogy e nagy munkáját befejezhesse, csak a XVII. század elejéig terjed, de már ebben a részben világosan eldönti az oláh nemzet eredetének kérdését. A művet az akadémia megbízásából dr. Réthy László rendezte sajtó alá, s látta el bevezetéssel. Hunfalvy Pál életének két utolsó évtizedében ernyedetlenül gyűjtötte az adatokat, hogy kellő kritikával cizálhassa meg az oláh historikus fantasztikus regét az oláhok eredetéről, és azok helyébe történelmi igazságot állíthasson. Hunfalvy-nak fegyvertársa volt már Roesler Robert, ki szintén elítélte az oláh történetírók azon törekvését, hogy nemzetük történetét Traján császár dácciai hódításával kössék össze, nyelvüket pedig úgy tüntessék föl, hogy az volt még a római latin nyelvnek is ősforrása. Hunfalvy történeti és nyelvi adatokkal mutatja ki, a mit már több elfogulatlan kutató is állított,

de annyi meggyőző okkal nem támogatva, hogy az a nép, a mely Dáccziában románizálott, és Aurelianus kora után is a Kárpát vidékén fenn tudta magát tartani, az a nép nem azonos a mai oláhokkal. A mai oláh nyelv nem keletkezett Dáccziában, hanem a Dunától délre, lent valahol a Balkán-félszigeten. És innen van, hogy csak szellemi erőszaknak nevezhető az, ha a való igazságot a rosszul fel fogott nemzeti érdekek miatt elcsavarják. A mai oláhok csak a tizenegyedik század óta lehetnek Románia lakosai, s a magyarok bejövetelkor még nem voltak Erdélyben. Hunfalvy tudományos érvekkel, történelmi okokkal harcol, s műve nagyon alkalomszerű épen most, az oláh nemzetiségi forrongás közepette.

Házasságok czimén jókora kötet jelent meg Sas Edéltől Nagy-Várádon. Elbeszélések, rajzok ezek, melyek az égből kötött, vagy a földön súlyossá váló házasságok körül szönek eseményeket, csoportosítanak helyzeteket. Könnyen, élénkséggel írott dolgok, melyekből alakok is válnak ki, mutatva a szerző eleven tollát.

Álmatlan éjszakák, novellák, írta Malcomes Gizella báróné. Szerző tulajdona. Könnyű rajzok a modern társaságból, vagy egy-egy alkalommal; vázlatok az élet tarkaságából, melynek egy-egy színt, hangját adja vissza az íróné, ki elég figyelmes meglátja a jellemzőt, fölismeri a félszereget és fogékony méltányolva az érzést. A tizenkét rajz rövid és eleven.

Évkönyv, kiadja az izr. magyar irodalmi társulat. Szerkesztették dr. Bacher Vilmos és dr. Mezei Ferenc. Az izr. irodalmi társulat tagjelvénye gyanánt jelent meg a 483 lapra terjedő könyv, melynek szépirodalmi olvasmányai, ismeretterjesztő cikkek az irodalomban is jól ismert íróktól származnak. A cikkek előszeretettel foglalkoznak a hazai zsidósággal, s annak szereplésével a közéletben, az irodalomban, a művészetekben. A könyv ára 2 frt 50 kr.

Vegyes egyházi beszédek, írta Lévy Lajos, sárkereszturi ref. lelkész. Kiadta Budapestben Kókai Lajos. Összesen huszonkilenc templomi beszéd, elmélkedés, legkülönbözőbb alkalmakra. A hazafias szellem ápolása és serkentésére való a március 15-iki beszéd. A szerzőnek Kossuth halálakor mondott beszéde fejezi be a sorozatot. Lévy Lajostól több év előtt jelent meg már egy kötet egyházi beszéd és szives fogadtatásra talált. Ára 1 frt 30 kr.

Előfizetési felhívás. Timár Szaniszló hírlapíró, kitől lapunk is köztölt egy pár rajzot, új kötet ad ki elbeszéléseiből és rajzaiból «Az élet vására» czimén. Megrendelhető szerzőnél 2 frtjával, Budapest, Hunyady-tér 8 sz. a.

Öt városi hangversenyegyszerre, telefon útján. A temesvári posta és táviró tiszték e hó 12-én bált rendeztek a temesvári redutban. Érdekes volt a bált megnyitó hangverseny, melyet azonban nem a hely színén, hanem az ország különböző részein tartottak, s a telefon útján hallgatta a temesvári közönség, új szerkesztő hangfelfogó szerkezettel. A hangverseny meglepően sikerült. Budapestről, tehát 300 kilométer távolságból Hlaváts Kornél kir. mérnök magyar népdalai és Platz Lenke asszony alt-énekésnő dalai tiszta közvetlenséggel voltak hallhatók, ugyszintén a szegedi és szabadkai dalárdák és zenekarok előadásai.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia jan. 21-iki ülését szak tudományi előadások vették igénybe.

König Gyula műegyetemi tanár «Adalék a határozott integrál elméletéhez» czimén tartott általános nagy figyelemmel hallgatott érdekes előadást. Dady Jenő bemutatta a «Cyprois Dispar anatomiai viszonyai» czimű dolgozatát. Frölich Izidor előterjesztette Tanj Károlynak «Nagy kitérésű vízszintes lengéscső a földnéhezesség birtosában» czimén megírt értekezését. Szili Adolf a részürülési mélysegítést tanához szolgáltatott adatokat. Landauer Armin dr. egyetemi élelteni tanársegédnek. «A vesehám szerkezetéről» szóló fejtegetése után Klug Nándor mutatta be Tanj Károlynak dolgozatát a vasomotorius idegrendszerrel.

A Természettudományi Társulat jan. 23-án tartotta közgyűlését Seily Kálmán elnöke alatt, ki üdvözölve a társulat nagy számban megjelent tagjait, s visszaillesztást vetett a természettudósok társulatának mult évi működésére, a mely szerinte úgy anyagi, mint szellemi tekintetben igen szép eredményt mutathat fel.

A titkári jelentést dr. Wartha Vince olvasta föl. Lengyel István a pénztári jelentést. Az összes bevétel 74.201 frt, a kiadás 57.859 frtot tett ki, s így 17.342 frt maradt az évre. Az alap-öke most 110.080 frt, a Trefort-alap 5000 frt, s a kémiai alap 2100 frt. A könyvtár 9414 tudományos műből áll, s a mult évben 2698 frtért vásároltak könyveket. Az 1895-ik évre több pályázatot tüzték ki. A társulat 1000 frtot elő tudományos munkálatok előmozdítására kíván fordítani, melyek növényzeti vizsgál-

latokat, vagy az ország állapotainak a tekintetéből való kutatásait és leírásait tüzték ki célfokul. A tervezetek az évi április 30-ig küldendők a társulat titkári hivatalába. A Bugát-alapból 300 frt: «kiváncsítatik a testek halmoz-állapotainak tárgyalása.» A beküldés ideje 1896. évi szept. 1-je. Független van: «Vizsgálatassanak meg a magyarországi és mlunk használatban levő hidraulikus márgák mineralógiai, kémiai és geológiai tekintetben.» Jutalma négyezer forint. A beküldés határideje 1895-dik évi október hó 31-dike.

A magyar néprajzi társaság január 20-iki ülésén Vikár Béla titkár olvasta föl Jankó János érdekes értekezését «Féjeli halászat a Balatonon» czim alatt. Mióta bérliőknek van kiadva a balatoni halászat, annak ősi, eredeti jellege csaknem teljesen megszűnt. A régi klasszikus formájú halászeszközöket a keresetiktől elütött öreg halászok elrejtették a bérli elől s az eszközökkel együtt maguk a tőgyökéres halászok is elpusztulnak lassanként. Ánna a remek, magyar zamatu halászlátat módnak, a melyt Herman Ottó ír le nagy halászlát művében, ma már nyoma is csak alig van. A tihanyi apátság, a midőn a halászlátot bérliőknek adta ki, megsemmisítette a balatoni halászlát ősi jellegét és kiirtotta az eredeti, sehol párjuknak nem található balatoni halászlátokat. Jankó aztán érdekesen ír le egy féjeli halászlátot a Balatonon, a melyben még a régi mód követték a halászok. Nem győzi eléggé dicserni az ebben résztvevő férfiak kitartását, ügyességét, szép magaviseletét. A tetszéssel fogadott előadás után Kolombán Samu tartott fölválaszt a hunyadmegyei hosdátokról. Nagyon szomorú kép az. Az egykor magyar nép immár teljesen eloláhosodott s a vidéken csak a legöregebb emberek tudnak még magyarul: oláhos lett a népszelet és az összes népszokásokba oláh elemek vegyültek. Végül Thuring Gusztáv ismertette a hieneket és dalikat. A dalokat Káldy Gyula zongora kísérete mellett Thuring Matild kisasszony énekelte.

A képzőművészeti társulat legutóbbi választmányi ülésén adta át a műcsarnok kiállításán megítelt kitüntetések a művészeknek.

Élénk vita folyt a két állami arányerem pályázati feltételeinek módosításáról s többek hozzászólása után elhatározták, hogy az igazgatóság dolgozon ki javaslatot, melyet a társulat aztán fel fog terjeszteni a kultuszminiszteriumhoz. Az igazgatóság javaslatára a választmány elhatározta, hogy nagy alaku, művésziileg díszített plakátok hirdessék ezental a társulat kiállításait. A plakát sikerült vázlatát Pap Henrik készítette s az igazgatóság megbízásából most már teljesen ki is fogja dolgozni. Legújabbban Szemerecsányi Pál szepesi püspök 1000 frttal a pártfogó, Szalay Imre múzeumi igazgató pedig 200 frttal az alapító tagok közé lépett.

A Nemzeti Szalonak kiállítására iránt állandó az érdeklődés, a tagok pedig szaporodnak. A legutolsó választmányi ülésen is 60 új tagot vettek föl és pedig 3 alapítót, 48 fővárosi és 9 vidéki rendes tagot. Ugyanez a választmányi ülés elhatározta, hogy Molnár József és Brodsky Sándor veterán festők tiszteletére, kik a napokban töltik be ötven éves művészi pályájukat, e hó 31-én az egyesület helyiségeiben társas vacsorát rendez.

MI UJSÁG?

A válság után. A király jan. 20-ikán este vizs zatért Bécsbe, ezzel végződött a hosszú ideig tartott kormányválság. A tizedik miniszter, b. Jósika Samu is megtalálta b. Bánffy Deszö, s az ő felsége személye mellett új miniszter eskütétele volt a válság utolsó mozzanata. Már jan. 19-ikén az új kabin et bemutathatta magát az országgyűlés mindkét házában. A képviselőház sem maradt érintetlen a válságtól, nemcsak hangulat dolgában (a mi a bemutatás előlén eléggé mutkozott is), hanem személyi dolgokban is. Elnöke: b. Bánffy, alelnöke: Perczel Deszö miniszter székébe jutott, az új miniszterek pedig lemondtak képviselői mandátumokról, a kinevezendő államtitkárok egyrésze is valószínűleg a képviselők közül kerül, azok is le fognak mondani. Lesz tehát vagy tíz kerülésben új választás. Maga a tisztelt Ház e hó 21-ikén választott, s az elnöki méltóságba Szilágyi Deszöf ültette, az alelnöki helyre pedig Berzeviczy Albertet. Ezzel megjött ismét a ház munkarendje, folytatja a félbemaradt költségvetés tárgyalását. A karácsonyi ünnep előtt megszakadt fonalt öt hét múlva, e hó 24-ikén vette föl ismét. Megkezdődött a vallás-és közoktatásügyi miniszterium költségvetésének tárgyalása. Ehez most nemcsak a kulturális érdekek tartoznak, hanem ránehezedik az egyházpolitika is. Mindjárt a Fröbel-négyesület álarozosbálja. 28-án protestáns bál a terézvárosi kaszinóban. Február 1-én atlétabál a Vigadóban és önkéntes tiszolt-bál a terézvárosi kaszinóban. 2-án az izraelita négyesület bálja a Vi-

A király dedunokájának halála. A kis Seefried Gizella báróné, Erzsébet bajor hercegnőnek (Gizella főhercegnő leánya) csak most született leánykaja, e hó 19-én meghalt Troppauban, s jan. 21-én temették el a kis halottat külön sírban, honnan később Bajorországba szállítják. Rövid idővel a temetés után érkezett meg Gizella főhercegnő, ki Troppauban utaztatban rövid pihenőt tartott Bécsben, a hol a Budapestből éppen megjött királyljal találkozott. Troppauban ment b. Seefried Ottó édes anyja is, hogy vigasztalja a súlyan lecsújt fiatal anyát, ki nagyon fájtalja első szülöttje halálát.

Zichy Mihályt, festőművészi félszázados jubileuma alkalmából a képzőművészeti társulat választmányja is szép levélben üdvözölte, s reményét fejezte ki, hogy a kitűnő művészt itthon is üdvözölheti. A képzőművészek és műbarátok egyesülete is levélben gratulált Zichynek.

A Margit-sziget megvétele. A fővárosi tanács külön bizottságra bízta, hogy a Margit-sziget megvásárlásának ügyét megvizsgálja. A bizottság úgy találta, hogy a 3/4 millió forintért megvásárlandó sziget eddig évenként csak 25,000 frt tiszta jövedelmét hajtott, holott a vételár évi kamatja 140,000 frt volna. Tekintettel tehát arra is, hogy a város pénzügyei úgy sem a legjobbak, a bizottság azt a javaslatot tette a városnak, hogy a szigetet ne vásárolja meg. A tanács azonban e hó 22-én a sziget megvásárlását határozta el. A fővárosnak üdülő helye nagyon kevés, s egy nagy városnak nem lehet mindig tekintetbe venni, hogy a beruházások jövedelmeznek-e vagy sem, mert akkor se utcai csatornát, se középületeket nem lehetne csináltatni. A megvásárláshoz azonban feltétlenül kikötendő lenne, hogy a kormány a Margit-hidat a szigettel kösse össze, és a szigetet a jégzajlások ellen védőgátal építtesse körül. A tanács határozatát, mielőtt a közgyűlés elé terjesztenék, kiadják a pénzügyi bizottságnak.

A kiállítás elnöksége. A kormányválság a kiállítás előkészületeit is érinti. Lukács Béla volt kereskedelmi miniszter nagy odaadással intézte a kiállítás ügyeit, s ő volt a kiállítás elnöke is. Most megszűnt miniszter lenni, de az az óhaját nyilvánul, hogy a kiállítás elnöke megmaradjon, mint a ki már beleélete magát a kiállítás dolgaiba. Az igazgatóságban már ugys személyváltozás történt, mikor Németh Imre, sulyos betegsége következtében az igazgatói teendőket Gränzenstein Bélára kellett bízni. Ujabb hírek szerint Gränzenstein pénzügyminiszteri államtitkár lesz s helyére a kiállítás igazgatójává a földmívelési miniszterium egyik előkelő tisztviselője, Schmidt József osztályfőnök van kiszemelve.

Kolozsmegye és a millenium. Kolozsmegye is festet történelmi képet a millenium emlékére. Az e végből kiküldött bizottság első sorban az 1848. május 30-diki kolozsvári országgyűlés megfestését ajánlja, az unio kimondásának jelenetét. Ezenkívül megfestésre ajánlották még: Erdély hódolatát Esküllőnél a honfoglaló magyaroknak; azt a jelenetet, a mikor Izabella királyné a piaci nagytemplomban 1551. július 26-án Ferdinánd biztosainak átadja a szent koronát és végül az 1620 május 22-én Fenesen, a vármegye területén vívott csatát.

Uj egyetemi tanár. A király kinevezte dr. Schmidt Sándor budapesti tudomány-egyetemi czimzetes nyilvánosrendkívüli tanárt és nemzeti múzeumi őrt a József-műegyetemre az ásványföldtani tanszékre nyilvános rendes tanárrá.

Farsang napjár. Az idei farsang a leghosszabbak egyike, 51 napig lehet táncolni hamvazó szerdájig.

A nagyobb táncvigalmak sorát a fővárosban január 12-ikén a jurista-bál nyitotta meg; ugyanakkor tartotta a fővárosi jótékonyegylet is bálját a terézvárosi kaszinóban. 13-án a mentők álarozosbálja volt a Vigadó termeiben. 15-én volt az egyetemi kórház álarozosbálja a Somossy-orfeumban. 19-én a nemzeti bál a Vigadó termeiben. 21-én jogásztáncestély. 23-án a budapesti jótékony négyesület bálja a terézvárosi kaszinóban. 2-án az izraelita négyesület bálja a Vi-

Január hó 27-én lesz nagy jelmezestély és fényes korecsolya bál a nagy jégpályán. Ugyanaz nap este a Fröbel-négyesület álarozosbálja. 28-án protestáns bál a terézvárosi kaszinóban. Február 1-én atlétabál a Vigadóban és önkéntes tiszolt-bál a terézvárosi kaszinóban. 2-án az izraelita négyesület bálja a Vi-

gadóban; 7-éngyógyszerész bál ugyanott; 9-én építőiparos bál a Vigadóban. 10-én magyar gazdasszonyok álarcos bálja a Vigadóban. 13-án medikus táncestély. 15-én asztalos-bál a VI.-VI. ker. körben. 17-én az izraelita négyzet álarcos bálja a Vigadóban. Ugyanaznap szobrászbál a terézvárosi kaszinóban. 21-én vendéglős bál a Vigadóban 23-án Sz. György-egyleti bál a terézvárosi kaszinóban. 24-én nagy bohóc-estély. 26-én második bohóc-estély és márczius 3-án gyermek bohóc-estély a Vigadó összes termében.

A budapesti első gyermekmenhely egyesület, mely a szívtelenül kitétt gyermekeket, kórházban és fogságban levők gyermekeit ápolja, neveli, február 3-án a Vigadó termében álarcosbált rendez. Az egyesület emberbaráti működése nagyon megérdemlik, hogy minél többen megváltsák a jegyeket.

A főváros halottjai. A fővárosi pesti részén már csak kevés halottat temetnek a kerepesi-úti temetőbe mely egészen megtelt, s csak drága sírhelyeket lehet ott szerezni. A kőbányai új temető most a halottak birodalma, de mivel nagyon messze van, a halottak egy részét Budára viszik. Egy hivatalos kimutatás szerint a kerepesi-úti temetőbe, megnyitása, 1849. ápril elsejétől, 1893. decz. 31-ig 314,743 halottat temettek, az 1894-iki évben 524-et, míg az új temetőben 8304 halottat, tehát a két temetőben egy év alatt 10,713 új sír keletkezett. Ez azonban nem a főváros egész halandósága, mert a budai temetőkről szóló kimutatás nincs benne.

Expedíció az északi sarkhoz. Bécsben Payer vezetésével új expedíciót szerveznek az északi sarkhoz. Payer már többször tett északi utat, s ő és Weyprecht vezette azt az expedíciót is, mely a Ferenéz-József-földet felfedezte. Az új expedíció előmozdítására bizottság alakult Bécsben Wilczek János gróf elnöksége alatt; a bizottság legelső sorban az expedíció költségeit, 300.000 forintot, igyekszik majd előteremteni. A bizottság e végből gyűjtést fog indítani s a királyt is felkéri, hogy támogatása a vállalatot. Egy névtelen hölgy 10,000 frtot küldött Payernek az expedíció céljaira. A Bécsben szerveződő új expedíció egyik fő feladatát tűzi maga elé, hogy felhatoljon a Ferenéz-József-földre s ezt a földterületet átutassa. Az expedíció vezetője ugyanaz a Payer Gyula lesz, ki Weyprechttel együtt a Ferenéz-József-földet felfedezte. Payer e hó 22-én előadást tartott Bécsben az expedícióról. Az előkelő közönség között volt Rainer főherceg, a német nagykövetség és a bajor követség személyzete. Az élénk tetszéssel fogadták előadás után Rainer főherceg üdvözlője a vállalkozást, és szerencsét kívánt Payernek biztosítva őt az expedíció legjoakirabb támogatásáról.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: DOMONKOS KÁLMÁN, a debreczeni gazdasági tanintézet igazgatója, Debreczen város közeletének egyik ismert és becsült alakja 53 éves korában. 20 év óta volt igazgatója az intézetnek, s a gazdasági szakirodalom terén is működött. — Roglaticzai PILASZANOVICS JÓZSEF, Zombor város volt országgyűlési képviselője a bácskai gazdag földbirtokos, ki fiatalabb éveiben vezér szerepet játszott megyéje társadalmi életében, 64 éves korában, Budapest. — BARTSCH SAMU, dr., a bajai állami tanítóképző intézet igazgatója, 49 éves korában, Baján. — TERES PÁR, rimaszombati ref. lelkész, a gómeri egyházmegye egyházi tanácsbírája, 51 éves. — CSERNYÁNSZKY ISTVÁN, tiszteletbeli esperes és nyitra-zsambokréthi plébános Nyitra-Zsambokréthén meghalt. — HORVÁTH JÓZSEF, békésvármegyei aljegyző és t. szolgabíró 38 éves korában, Békés-Csabán. — PRIECZEL JÁNOS, a budai kapuczinusok iskolájának igazgató-tanítója, Budapest. Az elhunyt 33 évig működött a tanítói pályán. — DURR JÓZSEF, nyug. pénzügyminiszeri számtanácsos, 82 éves, Budapest. — ERDELYI SZÉKELY GUSZTÁV, a new-yorki „Amerikai Nemzetör” című magyar lap szerkesztője, ki Maros-Vásárhelyt szülte, mint egy amerikai távirat jelenti, 42 éves korában. A nyáron járt Budapest és akkor nősült. — BEKE GYULA, régi honvédőrnagy, nyug. honvéd alezredes, megyei főszámvevő, 68 éves, Zomborban. — LÁNGH NÁNDO, régi honvéd, a Zichy-család nagylángi uradalmának nyug. főtisztje, Kassán. — KOVÁCS GYULA, pénzügyminiszeri számtanácsos, 48-ik évében, holttestét Szepsi-Szent-Györgyre vitték. — ÖZV. BIELEK LÁSZLÓNÉ, szül. Demiany Erzsébet Eperjesen, nyolcvanöt éves korában. — ÖZVEGY SZANTHÓ GERGELYNÉ, szül. Kovács Terézia, 74 éves, Baján. — RÉTHY MARCOT, a szobráncai állami elemi iskola tanítója, 26 éves, Bécsben. — ÖZV. EGERI JÓZSEFNÉ, szül. Szabó Rozália, jótékony hölgy, 72 éves, Győrben. — ARTAY GYULÁNÉ, szül. Megyesy Jolán, 29 éves, Hatvanban. — ÖZV. FEKETE GÁB.

PÁRNÉ, szül. Sveiger Rozália 75 éves Budapest. — JELLINEK MÓRNÉ, szül. Fuchs Babette, a budapesti közúti vasút néhai igazgatójának özvegye, 98 éves. — KÖRNY LÁJOSNÉ, szül. Mészáros Bóza, belügyminiszeri titkár neje, 26-ik évében, Budapest. — FISCHERNÉ, szül. Makk Mária, 54 éves, Győrött.

Szerkesztői mondanivalók.

Felcsodás ember. Elbeszélés Jól van megírva, hanem meséje olyan színtelen, hogy e miatt nem közzölhet.

G-d, G-r. Véleményünk a beküldött dolgozatokról a szerkesztői mondanivalók között mondjuk el; magánlevélre csak ritkán jut időnk. Ezáltal itt annyit mondhatunk, hogy a beküldött versek nem ütnek meg a közönlenség mértékét.

Rege a rózsá, pipacs és rezedáról. A szegfűk. A fölkelő nap előtt, stb. A lehető legalacsonyabbra fogott irodalmi mértékét sem ütük meg.

Esztikéhez. Egy kis simitásra szól, mert itt-ott lapos prózai sorok teszik egyenletlenné. A refraint is jobb volna kihagyni.

Nem közölhetők: Falu végén a fűzesben. — Elmúlt a nyár kőse van. — Nézelek... nézelek... — Mind behullott. — Azt hittem én. Sebheztek, stb. Azt a színvonalat, melyet a lapunkban megjelenő költeményektől megkívánunk, a sok közül egyik sem éri el.

Előzetési felhívás. KOSSUTH FERENCZ

„EGYETÉRTÉS“

főmunkatársa a következőleg indokolta meg, hogy miért lépett e lap köztelkébe: „Kötelességet vélek teljesíteni, midőn a közélet tere lépek hazámban, és atyám hagyományához híven azt akarom, hogy a toll legyen a körszájban az első fegyverem; és e fegyvert az Egyetértés hasábjain óhajtom használni. Azon lap hasábjain, mely megullotta az idő tüprobóját és elvei, állása, tekintélye egyaránt megtisztulva jöttek ki a próbából, mint tűzből a tiszta arany. Függetlenségi párti, szabadságért és szabadelvű haladásért küzdő volt e lap mindig; céljai tehát azonosak az én céljaimmal és így karöltve haladhatunk és küzdhetünk, egyetértve azon két országos pártnyalattal, melynek hivatalos programja azonos volt eddig az Egyetértés irányával. Az Egyetértés a legnagyobb magyar lap. Legterjedelmesebben foglalkozik politikával. Legbővebben képes közölni az országgyűlést. Legtöbb tért fordít a közgazdaságra, különös tekintettel a mezőgazdaságra érdekre. Kereskedelmi és földművelésügyi bősége föllámulja sok lap egész terjedelmét. Tárcaírában két-három regényt közöl egyszerre tárcázikkal alkalomszerűség és ismeretterjesztés tekintetében páratlanul állanak a magyar sajtóban. Az Egyetértés 1895 jan. 1-én 28-ik évfolyamába lépett, tehát egyike a legrégibb napilapoknak. Csávoszky Lajos Kossuth Ferencz felelős szerkesztő, főmunkatárs.

Az „Egyetértés“ előfizetési árai:

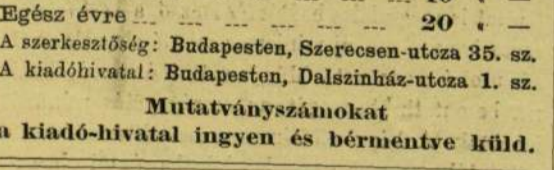
Egy óra...	1 frt 80
Három óra...	5 „
Fél évre...	10 „
Egész évre...	20 „

A szerkesztőség: Budapest, Szerecsen-utca 35. sz. A kiadóhivatal: Budapest, Dalszínház-utca 1. sz.

Mutatványszámok a kiadó-hivatal ingyen és bérmentve küld.

SAKKJÁTÉK.

1875. számú feladvány. Pradignat E.-től.

Világos indúl és a harmadik lépésre matot mond.

1876. számú feladvány. Blake F. P.-től. (Díjnyertes feladvány.)

e8; d2; f7; h3; b2, e4; a6; f3, g5. e5; d8, e8; g3; a5, b7; e5, g5, h4.

Világos indúl a a második lépésre matot mond.

Az 1864. számú feladvány megfejtése Fechter L.-től.

Megejtés.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.

1. Va5-a1 --- Efg3-e5 (a) 1. --- Hf1-e3 (b)
 2. Hf1-e3 --- Fg3-a1 2. Hg2-e9 --- Fg3-e5
 3. d2-d4 t. sz. 3. Hd4-c2 t. sz.
 4. H v. B mat. 4. Megfelelő mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és P. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Eördög János. — A pesti sakk-kör.

1876. számú feladvány. Blake F. P.-től. (Díjnyertes feladvány.)

e8; d2; f7; h3; b2, e4; a6; f3, g5. e5; d8, e8; g3; a5, b7; e5, g5, h4.

Világos indúl a a második lépésre matot mond.

Az 1864. számú feladvány megfejtése Fechter L.-től.

Megejtés.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.

1. Va5-a1 --- Efg3-e5 (a) 1. --- Hf1-e3 (b)
 2. Hf1-e3 --- Fg3-a1 2. Hg2-e9 --- Fg3-e5
 3. d2-d4 t. sz. 3. Hd4-c2 t. sz.
 4. H v. B mat. 4. Megfelelő mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és P. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Eördög János. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A Vasárnapi Ujság 2-ik számában közölt képtalány megfejtése: „Egy rózsátot ottánk együtt ketten, holdvilágnál, harmatos kertemben.”

Heti naptár, január—február hó.

Nap	Katholikus esztendő	Görög-Orosz	Israellita
27. V. P. S. Krisztusom F. S. Arany sz. J. 15. A 28. Pál r. 2			
28. H. Nagy Károly Alex. Ciril ea. 16. Sz. Péter l. 3			
29. K. Juvénatín Száll Ferenc ea. 17. N.-Antal ap. 4			
30. S. Mártonka Mártonka sz. 18. N.-Antal ap. 5			
31. C. Vigil Nol. Péter hv. 19. Márk r. 6			
1. P. Ignác Ignác hv. 20. Eutim ap. 7			
2. S. Gy.-sz. B.-A. G.-sz. h.-A. 21. Ágnes sz. 8. Sab. Be.			

Felétős szerkesztő: Nagy Miklós.

(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Báli selyemszöveteket 35 krtól 14 frt 65 krtól méterenkint — valamint fekete, fehér, színes, Henneberg-selyem 35 krtól 14 frt 65 krtól méterenkint — sima, csikos, koczkázott, mintázottak, damaszt stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 szín és mintázatban) póstaber és vámentesen a házhoz szállítva és mintákat postafordultával küld: Henneberg G. (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben. — Svájcba czimzett levelekre 10 kros, levelező-lapokra 5 kros bányeg ragasztandó. — Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. 6045

ALLAMVASUTAK GÉPGYÁRA
 feltalálhatatlan
 GÖZCSÉPLŐGARNITURÁI
 minden es más ipari célra legalkalmasabb
 COMPOUND-LOKOMOBILJAI
 és egyéb gazdasági gépek
 mindig kész
 a kir. államvasutak gépgyára
 VEZÉRGŐTŐKÉSZÍTÉSÉVEL
 BUDAPEST
 1897. évi 41. sz. a.
 vezérigazgatók meg.

WEINWURM ANTAL
 fényképész első magyarországi
 chemigraphiai műintézete
 Budapest, IV., Károly-utca 3.

készít mindennemű
 czimkézést díjazot,
 antotypia, phototypia,
 chemigraphia és chro-
 motypia után. Alap-
 rajzok, térképek, hi-
 lózatok fotolithográfi-
 áton a
 legújít-
 tyosab-
 ban sok-
 szorosít-
 tatnak.
 Külön
 berendezés
 házonkívül
 való fénykép-
 felvételekre.

MAJTIKONK A CZÉBUNKKEL VALÓ VISSZAELESEK ELŐL

A nagy kir.
 ALLAMVASUTAK GÉPGYÁRA
 feltalálhatatlan
 GÖZCSÉPLŐGARNITURÁI
 minden es más ipari célra legalkalmasabb
 COMPOUND-LOKOMOBILJAI
 és egyéb gazdasági gépek
 mindig kész
 a kir. államvasutak gépgyára
 VEZÉRGŐTŐKÉSZÍTÉSÉVEL
 BUDAPEST
 1897. évi 41. sz. a.
 vezérigazgatók meg.

Jegy lapot ismét hűsítse.
 A magyarok bejövetele
 tiszta és tisztán, id csip a kasszátok
 a 9. sz. ut. a. g. a kasszátok

Az arcz szépségét legbiztosabban érijük el és ápoljuk Leichner zsrípora és Leichner hermelin-pora által.

E nevezetes arczporokat a legmagasabb hölgykörök s a legelső művésznők előszeretettel használják; a bőrt az éles vagy poros levegő behatása ellen megvédik, s annak fiatalos, viruló kinézetet adnak. Csak zárt szelenczkékben a gyárban, Berlin, Schützenstrasse Nr. 31, és minden illatszertésben. — Óvakodjunk az utánzatoktól. — Leichner L. Illatszertés és vegyész, a kir. udv. színházak szállítója.

Természetes szénsavdús ásványvíz a mohai ÁGNES

forrás. Legjobb asztali és háztartási. Kitűnő szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál. Járvány idején présesvívi gyógyszernek bizonyult. Szét-küldése Édeskuty L. udvari szállító által Budapest. Kapható mindenütt.

Egyévi önkéntes-jelöltek

síesienek folyamodványukat február hó végéig illetékes hadkiegészítő parancsnokságnál benyújtani, mert különben nehezebben érvényesíthetik a kedvezményre való jogukat. Bővebb utasítást erre és az egész önkéntesi szolgálatra a „Franklin-Társulat” kiadásában Budapestben megjelent könyv ad:

Az egyévi önkéntes a közös hadseregben és a magyar kir. honvédségnél irta Kacziány Géza. Harmadik teljesen átírt kiadás. Ára füzve 1 frt 20 kr.

A folyamodványok felszerelése és benyújtása a könyv 98. és köv. lapjain olvasható. A könyv minden hazai könyvkereskedőnél kapható.

Kinek van szeplője?

vagy bármí folt, vagy pattanás az arcán? Az teljes biztonsággyal fordulhat annak eltüntetése végett a világhírű Serail arczkenőcshöz, mely nemcsak eltávolít mindenféle bőrtisztálanságot, hanem az arczbőr vaktó fehérre, tisztává és üdové teszi. — 1 tégléy ára 70 kr. — Postán franko küldve 1 frt 5 kr. — Szappan hozzá 1 drb 30 kr. Kapható Budapest: Török József gyógyszerész urnál és minden magyarországi gyógyszerésznél. Rozsnyay Mátyás gyógyszerész, Aradon.

MATTONI-FÉL
 GIESSHÜBLER
 Kiváló eredménytel használhatók mindennemű gyomor- betegségek ellen, mint: gyomorgörcs, gyomorsav, égés, ugyisint vesé- és hólyagbajoknál, megszüntet azonnal mindennemű fájdalmakat. Hogy minden kórtól megvédjen, elejét vegyen, legyen, csak a portó megtérítése ellen, küldök mintákat!

Leltározás alkalmából kimustrált, kész női, férfi és gyermek fehérneműek legjobb anyagból készített, szolid varrással áruk bámulatos olcsó áron (az érték mintegy negyedének leengedésével) kaphatók. 6062 Ezen menyasszonyi kelengyék beszerzésére kínálózó, kiváló előnyös alkalmat a t. cz. hölgyközönség becses figyelmébe ajánlják.

Hirdetések felvételnek a „Vasárnapi Ujság” kiadó-hivatalában, Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám alatt.

ROWLANDS' MACASSAR OIL

megőrja, erősíti és szépíti a hajbővst; meggátolja és megakadályozza a haj kihalását, s a legjobb brillantine és hajolaj; tehát abszolút szükséges a haj táplálására a nővé erejének elmozdítására. Használassék tehát a Rowlands' Macassar Oil, a franczok aranyozásában szőke hajra is kapható.

ROWLANDS' ODONTO

A legjobb fogpor, a fogakat vakítván fehérré teszi, a romlás ellen megvédelmezi, megakadályozza odvasodásukat, s a kílégést illatosra teszi. Minden jobb nevű drogusárúterben kapható. Rowlands' cikkei, Hatton Garden 20, London, — s óvakodjék mindenki az irtalmas, olcsó utánzatoktól.

Fényképek! női alakok, tanulmány minták, szepségek, eszményképek, érdekesek 100,000 csoda világség, a világ legszebb gyűjteménye. Katalógus 20 kr. levelelyegyen. Pompis minta-küldemények, 100 drb miniatúr fényképpel 5 frt és 10 frt. — Utánvelet nem esztők szittetik. 5993 Louis Ramló, kiadó, Amsterdam (Holland.)

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható: A huszadik század szocioál-politikájának történelme. Irta Kráilitz Lajos. Ára füzve 80 kr.

Fontos gyomorbeteggeknek! a Barella P. F. W.-féle Világi gyomor-por. Kiténtetve. Paris 1889. Genf 1889. Brüssel 1891. Magdeburg 1893. Bécs 1891. London 1883. Chicago 1893. Kiváló eredménytel használhatók mindennemű gyomor- betegségek ellen, mint: gyomrgörcs, gyomorsav, égés, ugyisint vesé- és hólyagbajoknál, megszüntet azonnal mindennemű fájdalmakat. Hogy minden kórtól megvédjen, elejét vegyen, legyen, csak a portó megtérítése ellen, küldök mintákat!

Valódi csak dobozokban 1 frt 60 kr. Berlin S. W. P. F. W. BARELLA Friedrichstr. 220-1. francia orvosi társulatok tagja. Raktár Budapest Török József gyógyszer. Király-utca.

Tessék mindig határozottan kérni: LOEBIG Company hus-kivonatát. A valódiság és jóság igazo- lásául főleg tessék figyelni a Loebig két irásban. Alkalmas húsleves pillanat alatti készítésére, levelek, főzelekek, mártások és mindennemű húslevek javítására. Kiténő erősítő szer betegeknek és ödlőknek.

Kunz József és Társa m. kir. szab. nagykereskedők és fehérenmű-gyárosok Budapest, V., Deák Ferencz-tér 1.

Legjobb és leghirnevesebb pipere hölgypor: a La VELOUTINE Kétszázalékos Bismuttal vegyítve CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

2 arany, 13 ezüst érem, 9 díjaz- és elismerő okmány. Kwiszda Ferencz János Kwiszda-féle Restitutionsfluid. Egy palackkal frt 1.40 o. é. 30 év óta udv. istállóokban valamint katonai és polgári nagyobb istálló- ban is, használatban; nagyobb erő- feszítések előtt és után erősítőül; továbbá ficzamadások, rándulások, az inak merevsége s más ily alkalmas- nál; k-póti a lovat kiváló teljese- ményekre idomításnál. Magyarországi főraktár: TÖRÖK JOZSEF gyógyszerértára Budapest, Király-utca 12. szám alatt.

Tessék a fő- nebbi védjegyre figyelni, s a vé- telnél határozot- tan kifejezni: Kwiszda-féle Restitutionsfluid.

Fő-letét: Kerületi gyógyszerár Korneuburgban. Kapható a gyógyszer- társakban és drogusár- táknál.

6067

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLmányok szabadalmazását eszközöl mind. államban
Réthy János
nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája,
Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház
mellett). Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

GERŐ ADOLF
cipész-mester.
BUDAPEST,
V., Fűrdő-utca 2. sz.
Ajánlja készítményeit
fájós lábakra.

Viszlatlan eszköpecy, gummi sárcsípő és csizmák.
Sebészeti műszerek és kötszerek stb.,
torna- és testező szerek.

SCHOTTOLA ERNŐ
BUDAPEST, Főcseré-palota.
Gummi és linoleum szőnyegeket.
Sebészeti, műszaki és pincégaszászati
árgéjszkek kívánatra bérmentve.

FÖLDVÁRY IMRE
férfidivat- és fehérenemű-raktára.
BUDAPEST,
IV., Koronaherczeg-utca 11. sz., a főposta mellett és
VII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
Saját szabászat. — Telefon. — Argyéjszkek bérmentve.
Célgem ösze nem tévesztendő Földvári J. (Jakab) czéggel.

„Toronyórák”
palota, laktanya, gyári órákat,
villanyórákat,
legelőnyösebben rendez be
Mayer Károly L.
I. m. állami kedvem. gép-árgyára
Budapest, VII., Kazinczy-u. 3.
Képes árjegyzék, költésfegy. bér.

Műfogak
egész fogsorok beraknak,
a foggyökerek eltávolításánálkül. Fogoperációk fájdalom nélkül. Árak mérsékeltek.
Löffler F. specialista,
Budapest,
Váci-utca 25., I. emelet.

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
Andrássy-út 21.
(félemelet).

Eisenschiml és Wachtl
Budapest, Váci utca 12
Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.
Legnagyobb raktár mindennemű fényképezési gépek és készülékekkel.
Alapítva 1856. — Többször kintévetve.
Argyéjszkek ingyen és bérmentve.
Új! A fotografálás elemei. Ára 2 frt.

Ujdonságok
remek szép csipke fűzőben.
Csipke-gallérok,
jabottok, színházi fejkötők, val. francia le-gyezók, diszkótények.
Pfeiffer Dezsónél,
Váci-utca 22.
Nemzet: szálloda épületében.

STOWASSER J.
hangszergyára
Budapest, II., Lánchíd-u. 5.
a cs. és kir. hadsereg szállójánál.
Mindennemű hangszerek és alkatrészek.
Igazítások a legpontosabban eszközölteknek.
Argyéjszkek kívánatra ingyen.

Helyiség-változtatás.
Van szercsének a t. cz. közönségnek tudtára adni, hogy üzleti helyiségünket **Teréz-körút 5. sz.** alá helyeztük át.
Mély tisztelettel
Ohm és Simon.

LATZKOVITS A.
BUDAPEST,
IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
Cs. és kir. szabadalmazott fehérenemű-gyáros
ajánlja
uri divat- és fehérenemű-ujdonságait.

Hirdetések elfogadta-
nak a kiadó-hivatal-
ban, Budapest, IV.,
Egyetem-utca 4. sz. a.

GANZ ÉS TÁRSA
VASÖNTŐ- ÉS GÉPGYÁR-RÉSZV.-TÁRSULAT
BUDAPEST.

Ajánlanak mindennemű vas-, acél- és fémöntvényeket
építkezési és gépészeti czélokra vízvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló és öntöző-zsilípet, készülékeket a belvizek leeresztésére. — A helyi viszonyok szerint szerkesztett turbinákat, őrlöhengereket kéregöntetű hengerekkel és malomberendezési czikketeket. — Zsilípeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. — Alagcsöveket, zárkészülékeket, cső- és kapu-zsilípekhez, csőölőperő gépeket, anyagszállító kocsiakat. — Álló vagy fekvő gázmotorok egy vagy két hengerrel és mindenemű szúrógépek.

6066

nemű szúrógépek.

463

PSERHOFER J.-féle gyógyszerár
Bécsben, I. kerület, Singerstrasse 15. szám alatt „zum goldenen Reichsapfel”
vértisztító labdaccai

melyeket azelőtt „Egyetemes labdaccai”-nak neveztek jogosan megérdemlik az utóbbi nevet, mivel ezek a labdaccai nagyon sok betegségben használhatók kitűnő hatásal. Ezek a labdaccai sok évtized óta vannak általánosan elterjedve és kevés olyan család van, mely egy kis készletet ne tartana otthon ebből a kitűnő házi-szerből. Számos orvos ajánlja ezeket a labdaccai házi szerek különösen a hájok ellen, melyek rossz emésztés és székrekedés által támadnak, u. m.: epékeringés zavar, májba, bélyögység, felfújódások, az agybanvaló vértolulások, aranyér esetében stb. Vértisztító tulajdonságuknál fogva különösen jó hatásal vérszegénységben és az ebből eredő betegségekben: sápadtságban, ideges fejfájásban stb. A vértisztító labdaccai hatása enyhe, fájdalommentes nem okoznak és így a leggyöngébb betegek és gyermekek is bírhatják bevehetik.

Ezen vértisztító labdaccai több mint 100 év óta tisztá és hamisítatlan minőségben kaphatók az „arany birodalmi almához” címzett gyógyszerárban Bécsben Singerstrasse 15. szám a., és egy 15 szem labdaccai tartalmazó doboz (skatulya) ára 21 kr. o. 4. Egy csomag, melyben 6 doboz van, 1 frt 5 krba kerül; bérmentetlen utánvételi küldésnél 1 frt 10 kr. Egy csomagnál kevesebb nem küldetik el.

Az egész előleges beklüldésnél (mi legjobban postautalványval eszközöltek) bérmentes küldéssel együtt: 1 csomag 1 frt 25 kr., 2 csomag 2 frt 30 kr., 3 csomag 3 frt 35 kr., 4 csomag 4 frt 40 kr., 5 csomag 5 forint 30 kr. és 10 csomag 9 frt 30 krba kerül. — Ezenkívül még mindennemű megbízások elfogadhatók s a leggyorsabban és legolcsóbban teljesítettek az „arany birodalmi almához” címzett gyógyszerárban: Bécs, Singerstrasse 15. sz. a.

Csak azon labdaccai valódiak, melyeknek használati utasítása J. Pserehofer aláírással van ellátva és ezen aláírás minden doboz födelén vörös színben van nyomtatva. Raktár Budapest, Török József gyógyszerárban, Király-utca 12. sz. a. 5962

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.)

Klősz György

fényképészeti és műszaki műintézete,

(előbb Kossuth Lajos utca 18.)

November hó 15-ikétől fogva

Városligeti fasor 49. sz. a.

(saját házában) van.

Villamos vasúti megálló-hely a ház előtt.

PESTI HAZAI ELSŐ TAKARÉKPÉNZTÁR-EGYESÜLET.

A pesti hazai első takarékpénztár-egyesület

LV-ik évi rendes közgyűlését

1895. évi februárius hó 10-én délelőtt 10 órakor fogja Budapesten Pest vármegye székháza dísztermében (Gránátos-utca) megtartani.

Tárgysorozat:

1. Jelentése az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak az 1894. évi üzlet eredményéről.
2. Határozathozatal a mérleg és tiszta jövedelem iránt.
3. Hont vármegye kérvénye a 3947/842. sz. elévült betéti könyv alapján a tartalékalaphoz esatolt 107 frt 56 kr. kifizetése iránt.
4. A felügyelő-bizottság hét tagjának megválasztása (alapszabályok 36. §-a). 6059

Ezen közgyűlésre a t. cz. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 14. §-a értelmében csak olyan részvényes gyakorolhatja, akár saját személyében, akár meghatalmazott által szavazati jogát, kinek részvénye 1894. évi december hó 31-ig nevére iratott s a közgyűlést megelőző nap d. u. 5 órájáig az egyesület főpénztáránál, le nem járt szelvényeivel együtt letétetett.

Budapest, 1895. január hó 24.

Az igazgatóság.

(Utánnymot nem díjaztatik.)

5. SZÁM. 1895.

BUDAPEST, FEBRUÁR 3.

42. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félre — 6 *

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félre — 4 *

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.—
meghatározott vitáitól a csatlakozó
Külföldi előfizetőknek a postai
meghatározott vitáitól a csatlakozó
2.50

Dr. DANKÓ JÓZSEF.

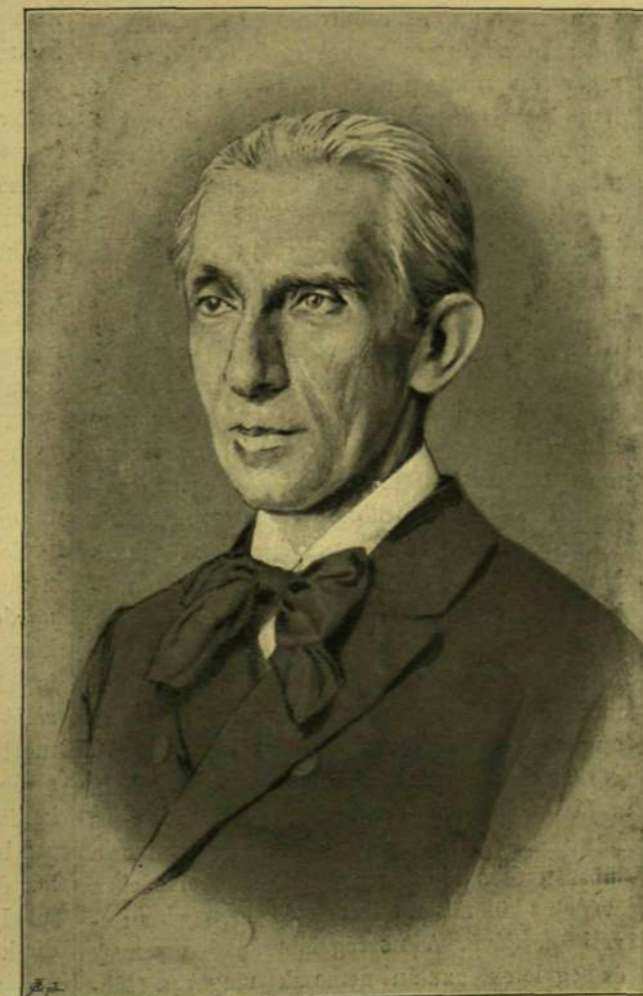
1829—1895.

Ez évi január hó 17-én délelőtt, hosszú idő után újra felszaggatták a pozsonyi székesegyház ősrégi Anna-kápolnájának padozatát, felnyitották azt a meredek lépcsős, szűk kriptafolyosót, a mely Pázmány Péter sírházhoz s a pozsonyi prépostok sírboltjába vezet s levették rajta a koporsót, a melyben a magyar tudományosság egyik nevezetes halottja, Dankó József fekszik örök álmában. Azt mondja róla a családi gyászjelentés, hogy «Haza, egyháza és a tudomány szolgálatában munkás élet után tért pihenni.» Valóban ez az, a mivel Dankó élete czéljait a legrövidebben lehet jellemezni. Ő a magyar főpapságnak ahhoz a csoportjához tartozott, a mely egyházán, papi kötelességein kívül ismer még más két nagy ideált is: egy általános emberit, a tudományt és egy nemzetit, a hazát. A mikor ezt írom, szinte hallom, a mit egyszer a múlt évek folyamán mondott előttem:

«Mi, a tudomány munkásai, ezen a világon egy nagy köztársaságot alkotunk, a melyben nem tesz különbséget, katolikusnak, protestánsnak, zsidónak vagy mohammedánnak született-e valaki; annak a legszabadabb republikánus polgára mindenki, a ki a tudomány szolgálatában önzetlenül dolgozik és összehordani segíti azt a sok kincsét, a mit az emberi szellem előállított. Tisztelet adásék a tudománynak!»

A tudományért való ilyen lelkesedés mellett nem is maradt Dankó egyedül a teológiának, annak a szaknak szolgálatában, a melyre papi hivatása utasította. Annak a 30 önálló művének, a melyeket Szinyeyi a «Magyar Írók»-ban felsorol, több mint fele történeti, különösen műtörténeti dolgozat.

Egész életében rajongott a művészetekért. Már a mikor az ötvenes évek elején a magyar papok bécsi seminariumának, a Pázmáneumnak tanfelügyelője volt, egész kis műgyűjteményt tartott, s azt akkor eléggé

Dr. DANKÓ JÓZSEF.

szegény jövedelméből sem szünt meg gyarapítani. Mikor aztán 1868-ban esztergomi kanonokká neveztek ki és az esztergomi főkáptalani stallum jövedelmével bőven ellátva, sokszorozott erővel folytatta kép- és metszgyűjteménye és könyvtára növelését. Évenként két-három hónapot töltött külföldön s mindannyiszor új meg új műkínésekkel tért vissza. Ilyenkor szokta mondani: «A magyar királyok nekünk magyar papoknak valamikor sok birtokot adtak, hogy azoknak a jövedelméből banderiumokat, katonákat állítsunk a haza védelmére. Most nincs szükség már azokra a banderiumokra, a védelmet és erőt a megismersodott nemzeti kultúrának kell keresnünk. Siesünk tehát felhalmozni idehaza azt a sok szepet és nagyot, a mit tudomány és művészet

eddig alkottak, hogy okuljunk belőlük és megteremthessük az általános emberi kultúrának azt a speciesét, a melyet a magyar nemzeti kultúrának fognak nevezni.»

Ilyen szándéktól vezérelve gyűjtötte össze annyi áldozattal 15,000 kötetnyi könyvtárát, képtárát, 5000 darabba menő metszgyűjteményét s azt a 8000 darabot tevő arckép-gyűjteményt, a melynek minden darabja híres embereket ábrázol s megannyi mesterműve a leghíresebb fa- és rézmetszőknek. Ezeket kívül még egy kis régiség-múzeumot is rendezett be.

Legkedvesebb mesterei közé Dürer Albert tartozott, a kinek ritka műveit teljes számban őrizte gyűjteményében s a ki miatt hosszas vitát folytatott a német tudósokkal, azt vitatva, hogy Dürer, eredetileg Thürer Albert, a XV. századnak ez a nagy rajzolóművésze, a magyar Ajtóssy-család Németországba szakadt ágának a sarja volt. 1871-ben, Dürer születése 400-ik évfordulóján a mester műveiből kiállítást is rendezett.

Egy másik kiállítást gyűjteménye grafikus részéből az országos könyvkiállításon 1882-ben rendezett, kevés azután, hogy a magyar akadémia műtörténeti munkásságáért tagjává választotta. Erről a kiállításról Dankó fényesen illusztrált katalógust is adott ki.

Mikor 1889-ben pozsonyi préposttá és pristinai püspökké neveztek ki, eltökélt szándéka volt, hogy egész könyvtáráról és gyűjteményeiről illusztrált jegyzéket állít össze, úgy, a mint a külföldi gyűjtők tették és teszik. De erőt meg kellett osztani ezen elfoglaltsága és a múlt év tavaszán megjelent nagy műve közt, a mely utóbbiban klasszikus latin nyelven a magyar egyház régi ének-költészetét ismertette meg a tudományos világgal.

Ez a munkája fejezte be nagyobb munkáinak sorát, melyet a szakkörökben Európaszerte használt «Historia Revelationis», című nagy kézikönyvvel nyitott meg.

Történeti, különösen műtörténeti dolgozataiból kiválnak: Erdősi Sylvester János élete, Dürerre vonatkozó